

Delavska Pravica

Glasi krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.—, ~ Cena: za 1 mesec Din 4.—, za četrt leta Din 10.—, za pol leta Din 20.—; za inozemstvo Din 7.— (mesečno) — Oglasi: po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo Delavske zbornice, Miklošičeva cesta 22, I. nad. Telefon 2265. — Štev. čekovnega računa 14.908

Naša izpoved ob novem letu

Zopet zahaja eno leto v preteklost. Ob koncu leta se nam zdi, da je minulo kot bi človek mahnil z roko. In vendar, kako bridko je bilo za marsikoga. Koliko trpljenja je moral preživeti vsakdo izmed nas, ki si s svojimi rokami služimo vsakdanji kruh. Kdo ima preštete ob koncu starega leta vse krivice, vsa sramočenja in poniževanja, ki jih je delavec preživel po tovarnah? Koliko je bilo v bornih delavskih stanovanjih solz nedolžnih otročičev, ki so ob pomanjkanju kruha bideli očeta z delavsko knjižico v roki, ko je bil odpuščen...

Knjiža trpljenja delovnega človeka bi šele bila prava slika sedanjega časa, kam je zabredlo človeštvo. Vsakdo bi se ob koncu čitanja zgrozil. Ob tej knjigi bi lažje delali načrte za bodočnost, ker bi nas uvedla v globoko premišljevanje. Prav gotovo bi v novo leto s to knjigo v roki ne vstopali s pijančevanjem, ne onemogli od prečute noči, ampak popolnoma trezni in osramočeni.

Za človeka, ki je žrtev teh strašnih dni, pa ni čas, da se predolgo ustavlja ob teh mislih. Treba je na delo za drugo življenje, za boljšo bodočnost, če ne za svojo, pa vsaj za svoje potomce. Na jasnem si mora biti v takem času, kdo je povzročitelj tega gorja, ki ga doživlja ogromna večina človeškega življa. Ko najde baci, mora gledati, da mu ne da niti najmanjšega povoda nadaljnjemu razvoju, ampak mu napovedati kot strupeni žuželki najostrejši boj na življenje in smrt.

Kdo sili delodajalca, da ne preneha stremi za večjim dobičkom? Kdo sili razne delničarje, upravnike svetnikov in solastnike tovarn, da zahtevajo vsako leto, če ne večje, pa vsaj iste dividende in nagrade, kljub temu, da vedo, da je revščina tistih, ki ta kapital zbira, vsako leto večja? Kdo je priredel gospodarske kroge in njim odgovorne činitelje, da s tako lahkoto odpuščajo revne družinske očete iz služb, da jim utrjujejo brez vsakega sočutja zaslužek, jim pri telesni oslabelosti podaljšujejo delovni čas in upeljujejo moderni priganjaški sistem.

To je materializem, ki ga, organiziranega v gospodarski sistem, imenujemo kapitalizem. To je tuberkulozni bacil, ki razjeda človeško notranjost, njegovo vest in vsako povezanost z ozvišenim nadnaravnim ciljem. Materializem, pohlep po zemeljskih dobrinah, uniči človeku vso njegovo notranje dostojanstvo in iz zaslužjenega napravi pravo zver v človeški podobi in najpečjega uničevalca človeške sreče.

Krščansko socialistično delavstvo, ki je po svojem poslanstvu nositelj in kovač bolj-

še bodočnosti, je po svojih načelih v diametralnem nasprotju s tem uničevalcem vsega dobrega. Ono se dejansko bori za pravice človeka, za njegovo dostojanstvo, za zmago pravice nad krivico. To je razredni boj krščansko-socialističnega delavstva proti materializmu, za človeka in za zmago načel njegovega Stvarnika-Boga v človeškem družabnem življenju. Ta razredni boj je v srečo človeštva, ker brezkompromisno stremi za popolno ozdravitvijo človeške družbe na božjih temeljih in zapovedih. Človek mora zopet postati človek v božji zamisli in krona

stvarstva. Ko to dosežemo, bo tudi konec našega razrednega boja proti zlu.

To je naša izpoved ob koncu starega in ob vstopu novega leta. Ob tej izpovedi vemo, da je strašno gorje, ki ga doživlja danes človeštvo in vse njegove posledice, ki bodo še prišle, le delo človeka. Zato pa, ker vemo, da je to delo le od človeka, kljub trpljenju, ki ga doživljamo, tudi ob novem letu ponosno dvignemo glavo v svesti si zmage pravice nad krivico, zmage naših načel in zmage Kristusovega kraljestva nad kraljestvom materializma. Ž. S.

Jože Gostinčar:

V razmišljanje

Zopet je šlo v zaton eno leto. Preteklost in zgodovina sta se na novo obogatili z dobrimi in manj dobrimi, slabimi in najslabšimi dogodki in dejstvi sodobne kapitalistične družbe, ki je poleg brezposelnosti privedla do ledene dobe denarnih zavodov, po gotovih geografskih legah sveta. Delavstvu in kmetijstvu preteklo leto ni rodilo potrebnega socialnega sadu. Kapitalizem se je tudi v preteklem letu proslavil z uničevanjem ogromnih množin živeča in bombaža, samo da se obdrže cene, pa četudi lakote pogine milijone ljudi. Dokaz, da je v resnici edini zli duh, ki ustvarja nered, revščino in tvori nevarnost za svetovni mir.

Socialno vprašanje in posebno delavsko vprašanje pretresa še vedno po zaslugi kapitalizma ves kulturni svet. Razni politični špekulanti zavajajo delavstvo v raznovrstne sisteme in kujejo iz tega osebni kapital, oziroma varstvo kapitalizma, ki se najbolje počuti v razdvoju delavskih mas ali množic.

Posamezne države sicer poskušajo rešiti delavsko in socialno vprašanje, ki tvori največje vprašanje današnjega časa in ima svoj staž v delavskem vprašanju. Toda so na žalost njihova sredstva in načini »fovši«. Vsakdo mora uvideti, da se z varstvom kapitalizma ne da rešiti to vprašanje. V Italiji in Avstriji kaže dosedanje potek stanovsko-korporativne organizacije nadaljnje suženstvo in podrejenost delavstva. Ves potek razvoja kaže na neke vrste poravnalnih inštanec med delavci-uslužbenci in delodajalci, nad katerimi bdi državna oblast, ki dokončno odloča o sporih med delavstvom in podjetnikom. Vprašanje pa je, ali bodo te oblasti toliko socialne, da se bodo ozirale na težnje in upravičene pritožbe delavcev in uslužbencev. V industriji, pa tudi v manjši ali mali obrti je odvisen delavski stan v večini. Da bodo pa delavci imeli po zakonih v korporacijah večino, pa ni misliti. Zato bi ne bili niti tako zvani »katoliški« pod-

jetniki, kaj šele drugi. Kakšni bodo zastopniki vlade, seveda ni gotovo, dana je pa dvakratna možnost, da delavstvo ne sme preveč od njih pričakovati.

V Avstriji so se postavili na stališče papeževe okrožnice »Štiridesetletnica« ter se vse delo proglašalo in naglašalo v tem smislu. V resnici se pa po dosedanjem delu in dejanjih okrožnica v velikem delu izrablja že v vpostavljanju v veljavo kot varstvena stena za kapitalizem. V tem se zrcali nevarnost za avtoriteto najvišje cerkvene oblasti. Zanimivo je glede teh reform opazovanje kapitalizma, ki se nič kaj ne upira spremembam, dobro vedo, da bo po določbah svojih prijateljev in somišljenikov zagospodoval tudi v stanovskih korporacijah in da bo s pomočjo državne sile še nadalje po svoje častil svojega boga — zlatega bika. Po sedanjem razvoju sodeči, bodo korporacije dosegale in nadomeščale, v kolikor se tiče delavstva, le dosedanje poravnave odbore, kjer zakonito postojajo.

Svojedobno so se nekateri politiki na Francoskem zanimali za korporativno stanovsko zastopstvo, katero naj bi nadomestovalo težki in dostikrat nesposoben parlament. Menili so, da bo po stanovih voljeni parlament boljši in sposobnejši. Tudi pri nas je seznanil s to mislijo naše delavstvo dr. Krek, toda le kot s sredstvom za vpostavitve delazmožnega parlamentarizma. Parlamentarizem nekaterih držav je iz prevelikega in prehudega in brezobzirnega strankarstva začel moralno propadati in ni bil sposoben vršiti svoje velike in važne dolžnosti in naloge.

Svetovna vojna, sad kapitalizma, je pa potresla ves svet. Kapitalizem, ki je med vojno gulil s svojimi manirami in načini vse vojujoče države potom vojnih dobav, se po vojni ni čutil več varnega. Začel je najprej iskati prijateljskih stikov z delavci v obrambi dela. Poleg tega pa je bila potrebna še

Naše delo in borbe

Pregled važnejših dogodkov v letu 1934

NAZAJ H KREKU

V prvi številki »Delavske Pravice« letošnjega letnika je priobčil naš tov. Gostinčar članek »Nazaj h Kreku«. S to devizo je začela leto celotna organizacija JSZ. Nazaj h Kreku je klic vsega slovenskega naroda. Nazaj h Kreku v politiki, »Slovenska politična pota so skrajno žalostna. Ko bi šli Krekovo pot, gotovo bi bila boljša in uspešnejša.« Nazaj h Kreku v slovenskem gospodarstvu, nazaj h Kreku v združništvu, nazaj h Kreku v skrbi za našega delavca in kmeta! »Delavstvo se je ohranilo v svoji organizaciji, četudi po raznih križevih potih sumničanja, preziranja in dostikrat grdega in neresničnega natolcevanja v svoji, po dr. Kreku ustanovljeni organizaciji.« Nazaj h Kreku v praktičnem delu za delavstvo in v idejni usmerjenosti, to je bilo geslo, ki smo se ga držali vse leto.

ŽE NAPADENI

»Slovenec« z dne 6. januarja 1934 je napadel tov. Gostinčarja, ker je v nekem članku v »Delavski Pravici« omenil le eno papežev okrožnico (Rerum novarum), ne pa v isti sapi tudi Quadragesimo anno. Kakor da je ena papeževa okrožnica bistveno nasprotna drugi. Napad je veljal seveda vsej organizaciji JSZ. S podobnimi napadi se je »Slovenec« v preteklem letu večkrat proslavil. Hodil je po starih potih sumničanja. Delavstvo pa je vzdržalo v svoji organizaciji, z njo bilo boj pravice, z njo tudi veliko pripomoglo do zboljšanja. Konkretno delo v organizaciji namreč veliko več koristi kot postransko špikanje in sumničanje. To delavstvo zelo dobro ve.

OBČNI ZBOR NAMEŠČENCEV

Dne 19. januarja 1934 je bil občni zbor Strokovne zveze privatnih in trgovskih nameščencev Jugoslavije. Ta občni zbor je bil tudi zadnji poizkus gotovih ljudi, da bi to organizacijo spodminirali. Kar je zdravega, ostane, trhle veje odpadajo same.

VEVŠKO DELAVSTVO PROTESTIRA

Obratni zaupniki tovarne v Vevčah so se pismeno obrnili na vodstvo tovarne zaradi odprave večjih nedostatkov. Ravnateljstvo tovarne je pa vlogo kratkoma zavrnilo, češ, da ni sestavljena v duhu prošnje. Celokupno delavstvo pa je pokazalo, da trdno stoji za zaupniki in je na zborovanju sklenilo protestno resolucijo z zahtevo o odpravi vseh krivic. Rezultat tega je bil, da je vsled enotnega nastopa vsega delavstva podjetje pristalo na razgovore in delavskim zahtevam skoraj v celoti ugodilo. Zavedno in organizirano delavstvo zna braniti svoje pravice.

MANIFESTACIJA EDINOSTI

Jeseniško delavstvo je znano po svojih borbah, KID pa po dobičkih. Da bi bili pa ti dobički še večji, je ta družba 30. januarja 1934 odpovedala dogovor z dne 27. februarja 1933, ki je začasno urejal delovno in mezno razmerje delavstva KID. Podjetje je zahtevalo tudi znižanje plač 10–15% in odpust nekaterih delavcev. Delavstvo se je pošteno pripravilo na odpor. Organizirali so sestanek vseh okoliških županov in zastopnike trgovcev, da so tudi ti podprli njihove zahteve. Dne 11. marca pa je priredilo na Jesenicah skupni shod, katerega se je udeležilo nad 1500 delavcev ne glede na svetovni nazor. To je bil uvod v borbo jeseniškega delavstva za vsakdanji kruh. Zaključek ostre in dolge borbe je bil — sklenitev kolektivne pogodbe.

zmeda med delavci, ki si jo je ustvaril s fašizmom, hitlerizmom, šušnicizmom itd. kot sredstvi za izrabljanje bodočnosti.

Vse, kar se danes ustvarja, je v prvi vrsti delo v varstvo častilcev mamona. Dolžnost delavstva pa je, da se trdno oklene pri nas svoje čimdalje krepkeje organizacije Jugoslovanske strokovne zveze, da tako združeno brani svoje koristi.

Svetovnonazorno se bomo vedno ločili. Toda to nas ne sme ovirati, da ne bi enotno nastopali, kadar gre za koristi in pravice vseh. To je enotna fronta delavstva.

ŠOLA ZA DELAVSKE VODITELJE

V dneh od 17. do 19. marca je JSZ priredila tečaj za delavske voditelje. Delavstvo mora poznati svoje pravice, poznati pa tudi pota, kako jih more doseči. Taki tečaji so prava visoka šola za delavske voditelje in niso koristni le organizaciji, ampak so velikega splošno gospodarskega in kulturnega pomena. Rezultat tega tečaja je tudi »Priročnik« o socialno-varstveni zakonodaji, knjižica, kjer so zbrana najvažnejša določila, ki ščitijo delavstvo. Iz knjižice morejo zlasti delavski voditelji izven centrale črpati zakonite vire za delavsko borbo. Organizacija je lahko ponosna na to delo.

ŠTRAJK V ŠKOFJI LOKI

V Škofji Loki je v tovarni »Šešir« izbruhnil štrajk. Delavstvo te tovarne je skoraj 100% organizirano v JSZ. Organizacija je že od ustanovitve dalje delala na sklenitvi kolektivne pogodbe. Več mesecev se je podjetje branilo na vse načine, samo da bi ne prišlo do razgovorov. Zmagalo je delavstvo. Dne 31. januarja je bila prva razprava. A ravnatelj se je izgovarjal na upravni odbor, kakor hitro so bile na vrsti plače. Ker je pa podjetje rešitev zavračevalo in je delavce šikaniralo na vse mogoče načine, je delavstvo stopilo v protestno stavko. Disciplinirani kot pravi stari borci so stavkali vsi — in uspeši. — Sklenjena je bila kolektivna pogodba in šikane so vsaj za nekaj časa malo ponehale. Na takih primerih discipline in edinosti naj se uči delavstvo!

OBČNI ZBOR TRGOV. BOLN. IN PODPORNEGA DRUŠTVA

Skoraj neopažen je bil v javnosti občni zbor tega društva (27. aprila 1934). Le vodstva strokovnih organizacij so bila živahna. Poskušala so se med seboj sporazumeti za enoten nastop, ki so ga »plavi« onemogočili. Naša nameščenska organizacija in »Društvo združenih zaseb. in trgov. nameščencev« sta postavili skupno listo. Pridružili so se jim še marksisti. Lista je dobila 201 glas ter 5 odbornikov in 3 člane nadzorstva, dočim je »nacionalna« lista (kakor bi druge bile nacionalne) dobila 359 glasov. Razveseljivo je število glasov, ki sta jih dobili obe krščanski nameščenski organizaciji. Skupen nastop je pa pokazal, da bi bilo prav in dobro, da bi bili tudi krščanski nameščenci enotno organizirani.

DVA OBČNA ZBORA

Dne 27. maja sta se vršila dva občna zbora: Poselske zveze v Službinskem domu in Prve delavske hranilnice in posojilnice v prostorih JSZ. Poselska zveza, ki je včlanjena v JSZ, se kar dobro razvija in je že mnogo deklet obvarovala pred najhujšim. Prva delavska hranilnica in posojilnica, ki ima pet podružnic, pa vzbuja v delavstvu smisel za gospodarske organizacije in čut varčnosti.

40 LETNI JUBILEJ

V dneh 2. in 3. junija 1934 je JSZ proslavila svoj 40 letni jubilej. Dne 22. julija 1894 je namreč bilo ustanovljeno v Ljubljani »Slov. katoliško delavsko društvo«. 40 let! Koliko dela, koliko idealizma, koliko upanja in koliko razočaranj, koliko bojev, zmag in nekaterih klonitev! To more presoditi samo tisti, ki je zasledoval delavsko gibanje vse-skozi, ki se je vglobil v delavsko organizacijo in delavčev miselnost. Jubilej smo proslavili predvsem s posebno obširno izdajo »Delavske Pravice«. Če bi ta številka »Del. Pravice« prinesla samo članek »O čemer ni debate«, je vredna imena jubilejne številke. Po idejni izjavi ugotavlja ta članek, da smo organizacija, ki se mora boriti za najosnovnejše pravice svojih članov. V tej organizaciji pa hočemo ostati ne le avtonomni, nego suvereni, a ostati zavedni in dejavni katoličani. Komu to ni jasna izpoved? Kako hočemo še bolj poudariti svoje delo, ki je isto, z nespremenjeno linijo bilo

živo in tvorno skozi 40 let? In vendar se je našel dr. Zupan, ki za organizacijo niti mignil ni nikdar, ki te številke »Del. Pravice« niti bral ni (sam je to priznal), in nas oblatil v »Kresu«. To ni le površnost, to ni le enostranost, to je že zagrizenost ali pa celo zlobnost. V času, ko smo tako pisali, v času, ko smo školu oficijelno povedali dokončno sodbo o strogo verskih stvarih, v tem času napa-dati ne posameznika, ampak vso organizacijo, da ni katoliška, to, g. dr. Zupan et consortes, to je nekatoliško: Ni katoliško obrekovanje, ni katoliško prejudicirati škofovega stališča v verskih zadevah! Sapienti sat — kdor je pameten, ta to razume. Dovolj o tem!

Kot posebna znamenja znaka 40 letne proslave je bila dne 2. julija slavnostna akademija in dne 3. julija 1934 slavnostni občni zbor. Na akademiji je govoril tov. Gostinčar, slavnostni govor na občnem zboru pa tov. Zumer. Popoldne pa so zastopniki obiskali še grobova Miha Moškerc in dr. J. Kreka. Nazaj h Kreku — tako je izzvenela naša proslava 40 letnice!

NA BRANIKU SVOJIH PRAVIC

Dolga in težka je bila pot do sprejetja obrtnega zakona v naši državi. Ni se zakon še pogrel, že so delodajalci naskočili najosnovnejše delavske pravice, ki jih ta zakon določa. Znižanje odpovednega roka, odpusti ob izprtju in boleznih, pravice nameščencev, vajencev itd. itd., vse to so delodajalci napadli in zahtevali spremembe teh paragrafov. Delavstvo in nameščentvo pa je z vso močjo stopilo na branik svojih pravic. Mogočna protestna zborovanja v Trzinu, Kranju, na Javorniku, v Trbovljah, Hrastniku, Litiji in Domžalah, ki jih je priredila JSZ, so odjeknili tudi v javnosti in v Belgradu.

DELAVSKA ZBORNICA

Dne 29. junija 1934 je zboroval v Ljubljani plenum Delavske zbornice, da sprejme proračun. JSZ so »plavi« neoficijelno vabili v kompromis. Kot delavska organizacija smo ga odklonili. Ker pa ni bila nobena stranka dovolj močna sama, bi se brez sodelovanja JSZ ne mogel konstituirati upravni odbor DZ. Ker gre nam za resno in pošteno delo v tej delavski instituciji, smo pri sestavi upravnega odbora pozitivno sodelovali. Tako smo rešili DZ pred brezvladjem ali morda celo pred komisarjem. Glasovali pa smo proti proračunu in navedli za to tudi konkretne utemeljitve. Za ceno novega nastavljenca iz vrst »plavil« so šli v koalicio »plavi« in »rdeči«. To je seveda mogoče samo pri naših marksistih, ki niso več delavska, ampak skoraj toliko buržujska organizacija kot plavi. Naša osnovna zahteva je bila: znižati izdatke DZ in čim več denarja, delavskega denarja, vrniti delavcem. Odpraviti je treba vse sinekure, vse izdatke, ki niso nujno potrebni. Poštenost in pametno gospodarstvo v DZ, to je bila naša zahteva. V »Del. Pravici« smo o tem več pisali. »Plavim«, zlasti pa »rdečim«, je to silno neprijetno. Pa jih bo še glava bolela po teh kupčijah za osebne in strankarske interese z delavskim denarjem!

NAŠI VINIČARJI

Dne 26. avgusta se je vršil v Ljutomeru občni zbor naše viničarske organizacije. Revni so naši viničarji, pridni in delavni. Za svojo organizacijo pa znajo tudi nekaj žrtvovati. Nad 300 jih je prišlo na občni zbor. To je bila manifestacija našega kmetskega proletarijata za svoje pravice! Od leta 1926 dalje niso imeli viničarji take manifestacije. Zaveš skupnosti in edinosti jih družijo in dviga v borbi za sveto in pravično stvar. Naši viničarji naj bi bili prvi zameetek k skupni strokovni organizaciji našega kmetskega delavstva, našega bajatstva in kmeta. Kadar bo ta del našega naroda v enotni strokovni fronti z našim strokovno organiziranim tovarniškim delavstvom, tedaj bodo boljši časi blizu. Svita se že!

SANACIJA BRATOVSKIH SKLADNIC

Bratovske skladnice — starostno zavarovanje rudarjev — so v hudi stiski. JSZ je letos pričela s sistematičnim delom za sanacijo tega zavarovanja. Razna zborovanja v vseh rudarskih revirjih na

Da smo mogli novoletno številko »Delavske Pravice« izdati v tako povečanem obsegu, gre predvsem zasluga vodilnim tovarišem naših strokovnih skupin.

To znači, da rastemo tudi organizatorično, svesti si dela in nalog, ki jih kot delavei imamo napram našemu pokretu.

Ob tej priliki se vsem tovarišem, ki so kakorkoli pripomogli k izdaji te številke »Delavske Pravice« najiskrenejše zahvaljujemo.

Uprava »Delavske Pravice«.

Jesenicah, Javorniku itd., resolucije na Del. zbornico, na krajevno prizadete občine, kr. bansko upravo in na prizadeta ministrstva so vsaj toliko zalegla, da so merodajni faktorji pričeli obravnavati ta problem. Ni še rešen. Toda vprašanje je sproženo, zanimanje vzbujeno, in to je zasluga JSŽ. Pri dobri volji bi lahko šli rešitvi naproti.

STAVKA V »IKI«

Vodstvo tovarne v »Iki« v Kranju je 25. julija razglasilo znatno znižanje akordnih postavk. Delavke, ki so organizirane v JSZ, so po svoji organizaciji protestirale zoper znižanje. Ker protest ni nič zalegel, so stopile v stavko. Organizacija je takoj stopila v akcijo na eni strani pri pogajanjih s podjetjem, na drugi strani pa za preskrbo štrajkujočih. V obeh smereh je organizacija uspela. Delavke so pa pokazale svojo borbenost, discipliniranost, enotnost in delavsko zavednost. Prav tako. — Ob tem štrajku so se pokazali naši marksisti kot skrajno reakcionarno egoistične in nedelavske. Na vsak način so hoteli stavko zlomiti. To si bomo dobro zapomnili!

OBUPNA BORBA RUDARJEV

TPD je v juliju razglasila, da znižuje plače in količino deputatnega premoga. Delavci-rudarji delajo povprečno le po 15 dni na mesec. TPD je za l. 1933 izkazala nad 3 milijone dobička! Sedaj pa znižanje plač! V skrajni obupanosti so rudarji šli v rove — vrnili se niso — gladovni štrajk. Na pritisk javnosti je TPD razglasil o znižanju med preklicala. Besedo je pa držala točno 12 ur in pol. Metode kapitalizma! Izbruhnil je ponovni gladovni štrajk. Uspeh te obupne borbe naših rudarjev je bil: delno znižanje plač v vseh kategorijah, 3% znižanje akordnih postavk, znižanje deputatnega premoga, in TPD je dobila več naročil od države. Rudarji so torej gladovali za profite TPD. Kako dolgo še?

EKSEKUTIVA KRŠČ. SINDIKATOV

Dne 7. oktobra 1934 je bila v Zagrebu seja eksekutive kršč. sindikatov, to je predstavnikov kršč. strokovnih organizacij v Jugoslaviji. Seja je pokazala enotnost slovenskih in hrvatskih delavcev v pogledu na nov družabni in gospodarski red. Resolucija, ki jo je sprejela eksekutiva v tem oziru, je načelne važnosti in more služiti kot doprinos k bodoči pravični uredbi družbe. Nadalje je seja obravnavala važna vprašanja, ki se tičejo vsega jugoslovanskega delavstva, tako: zakon o minimalnih mezdah. Resolucija o tej važni zadevi je najpopolnejša, kar so jih storile katerekoli organizacije. Rešitev bratovskih skladnic je bila sprejeta v obliki, kakor je to borbo vodila doma JSZ, kar je zanjo brez dvoma laskavo. Referati, debata in resolucije o izvedbi starostnega zavarovanja, razširitve pokojninskega zavarovanja za namesčence itd. itd., vse to kaže, kako so naše strokovne organizacije vedno budne, vedno na preži, vedno v borbi za najosnovnejše pravice proletarijata. Sestanek sam pa je dokaz, da je potrebna čim večja skupnost vseh kršč. strokovnih organizacij za močan udar proti vsem in vsakim krivicam današnje družbe.

Ni mogoče vsega povedati. Premalo je prostora. Kar smo našli, so le zunanje, najbolj vidne točke dela. Koliko dela, truda, borbe in tudi uspehov pa ni vidnih, in vendar so! To bi vedeli povedati zlasti strokovni tajniki. Vse pa je delo za boljšega človeka, za boljšo družbo, za pravico na temelju krščanstva. V borbo, v širokogrudno borbo, v delo za delavstvo — nazaj h Kreku! — je naše geslo in naša pot!

V novem letu še z večjo vnemo na
delo za pridobivanje novih članov!

Nameščenci na braniku svojih pravic

Pomen pokojninskega zavarovanja

Že od nekdaj je veljala državna služba za onega, ki išče nameščenja, za višek, ki ga more človek doseči, ako stavi svoje znanje in moči v izrabo drugemu. Ni pa bila ona privlačnost v državnih službah morebiti dobra plača, kajti ista se ni dosti razlikovala od plače zasebnega nameščenca. Pač pa je bila pokojnina ono, kar je delalo državno službo za privlačno. Vsak, ki je bil sprejet v državno službo, je namreč imel zavest, da mu na stara leta, ko bo za delo nesposoben, ne bo treba prosjati, temveč bo mirno živel od pokojnine, ki jo bo prejemal od države.

Zamislimo se tedaj v življenje zasebnega nameščenca pred uvedbo pokojninskega zavarovanja. Ako je bil toliko srečen, da je imel vse življenje dobro službo, da si je prihranil kaj za starost, je že nekoliko lažjega srca zrl v bodočnost. Takih nameščenecv pa ni bilo dosti, kajti preživljanje samega sebe stane denar, še toliko več pa preživljanje družine, ki sploh onemogoča kake prihranke. Obstoja pa za nameščenca tudi nevarnost, da postane za delo že popreje nesposoben, bodisi, da se je ponesrečil, ali vsled bolezni. Takemu nameščencu včasih ni kazalo drugega, nego vzeti v roke beraško palico ter iti v svojo domovinsko občino, da ga sprejme med občinske reveže. V kakšni revščini se je naenkrat znašla nameščencova družina, ako je nameščenec umrl brez kakega premoženja? Mi si danes tega ne moremo predstavljati, to ve le oni, ki je to doživel.

Vse to mizerno stanje zasebnega nameščenca je bilo odpravljeno s uvedbo pokojninskega zavarovanja leta 1909. S tem zavarovanjem nam je bila odvzeta negotovost in strah pred bodočnostjo, kajti z mesečnimi prispevki nam je bila zagotovljena pokojnina, ki jo prejmemo na stara leta. S tem je bilo stanje zasebnega nameščenstva izenačeno z onim državnega nameščenca.

V naši državi smo Slovenci in dalmatinski Hrvatje edini, ki imamo izpeljano pokojninsko zavarovanje. Priznati se mora, da je izpeljava in delovanje tega zavarovanja v največjo korist zasebnemu namesčenstvu ter bi lahko služilo drugim pokraji nam v državi, kjer zavarovanje še ni izpeljano, za vzgled. Korist, ki jo ima zasebni namesčenec od tega zavarovanja, je očitna garancija za njegovo boljše bodočnost. Nima pa od pokojninskega zavarovanja koristi samo namesčenec, temveč tudi njegov delodajalec, kajti iz premij, ki jih plačuje namesčenec, se tvori kapital. In iz tega kapitala dobiva posojila delodajalec in na ta način finansira Pokojninski zavod slovensko gospodarstvo. To činjenico razumemo še bolj, ako pomislimo, da nam je znašalo premoženje Pokojninskega zavoda glasom zadnje bilance preko 350 milijonov dinarjev in od tega znašajo posojila, ki jih je zavod izdal preko 125 milijonov dinarjev. Zavedati se pa moramo tudi, da to premoženje letno narašča in da lahko postane v zgodovini slovenskega gospodarstva važen činitelj. To premoženje je tudi ono, kar diši onim, ki hočejo ukiniti samostojnost našega Pokojninskega zavoda. Saj ko bi bil zavod pasiven, mu gospodje od SUZOR-a pač ne bi bili nevarni.

Zahtevamo razširitev pokojninskega zavarovanja namoščencev na celo državo

Slovenski in dalmatinski nameščenci so brez dvoma živo zainteresirani na tem, da pokojninsko zavarovanje, katero sedaj izvajajo samo v Sloveniji in Dalmaciji, razširijo na celo državo.

V času dobre zaposlenosti, ko je vsak čas vsak dobil delo tu doma, to ni bilo tako važno. Toda danes, ko je tu vse prenapolnjeno in na vsako prosto mesto čaka po več sto brezposelnih, je to izredne važnosti. Brezposelnost sili nameščence, da gredo za kruhom v druge kraje naše države. Tu trpe nameščenci velike krivice. Pokojninsko zavarovanje je ostalo doma. Sicer to lahko vsak nadaljuje prostovoljno ali vsaj varuje pridobljene pravice, toda vse te stroške mora nositi sam, ko bi v slučaju, da je zavarovanje razširjeno na celo državo, vse te pravice ostale take, kakor jih je imel doma. Danes, ko je kakor za delavce tako tudi nameščence doma vedno manj kruha, postaja to vprašanje za nameščence življenjske važnosti.

Zato je iz socialno gospodarskih razlogov naših nameščencev nujno potrebno, da pokojninsko zavarovanje nameščencev razširimo na celo državo. Poleg tega bi starostno zavarovanje, ako bi bilo izvedeno tudi po drugih banovinah, zbiralo letno veliko denarja, ki bi bil na razpolago narodnemu gospodarstvu za razne investicije, kar bi v veliki meri vplivalo na zmanjšanje brezposelnosti tako za delavstvo kakor nameščenstvo.

Zahteva naših namestencev po razširitvi pokojninskega zavarovanja na celo državo, je tedaj važna ne samo za posameznike, ki gredo v južne dele naše države za zaslužkom, marveč tudi iz narodnogospodarskih vidikov.

Zahteva naša je: razširitev pokojninskega zavarovanja radi koristi vseh nameščencev v državi, pa tudi radi celotnih narodno-gospodarskih razlogov.

Proti vsakemu centralizmu

Razširjenje Pokojninskega zavarovanja na celo državo postaja zadnje čase resna stvar, vidimo iz resnega gibanja naših nameščenskih vrst. Razširitev zavarovanja, ki je ne le iz socialnega, temveč tudi iz gospodarskega stališča nujno potrebna, je vsekakor toplotno pozdraviti. Saj je pokojninsko zavarovanje svetla točka bodočnosti menda prav vsakega nameščenca, ki se količikar zaveda pomena zavarovanja. Je velik up in topla nada, da bo na starost vsaj za silo preskrbljen. Veliko krivico bi delali vsakomur, ako bi kakorkoli ugovarjali razširitvi. Le nekaj pa nant ne gre v račun, česar smo že ne kako vajeni, zato nas to tudi preveč ne preneseča. Pokojninsko zavarovanje se namerava razširiti na vso državo, in s tem v zvezi se hoče naš Pokojninski združ v Ljubljani centralizirati. Že stari prijatelji centralizma so odnehali, ker so uvideli, da ne gre tako reč brez žrtve na strani tistih, ki so to z velikimi žrtvami dogradili. Pokojninsko zavarovanje je treba v krajih, kjer ga nameravajo uvesti, ustvariti z lastnimi žrtvami — prispevki in delom, ter na ta način tekom let ustvariti polagoma boljšo bodočnost članom zavarovancem. Nikakor pa ne moremo in ne smemo dopustiti, da bi se snovali takšni zavodi kjerkoli drugje na račun našega zaveda. Prevelika bi bila to za nas krivica.

Naše društvo privatnih in trgovskih nameščencev je ponovno, tudi na svoji zadnji seji soglasno izjavilo in bo podvzelo vse potrebno, da se razširitev v nobenem slučaju ne bo izvršila na škodo naših nameščencev.

Slovenski nameščenci za samoupravo

Naša organizacija je stala vedno na stališču, da naj se da našim ustanovam čim širša avtonomija. Avtonomija za nas ni izraz egoizma, temveč je potreba, ki obstoja vsled velikih razlik med posameznimi pokrajinami naše države. Le v popolnoma avtonomnih socialnih ustanovah vidimo dosego njih cilja, dočim je centralizacija zanje smrt. V tem pogledu nam nudi dobre primere delavsko bolniško zavarovanje, ki je izpeljano za našega delavca in nameščenca tako, da pomeni zanj velik minus. Mi smo odločno za to, da se pokojninsko zavarovanje razširi na vse nameščenke v državi. Kot nameščenke pa naj se smatra tudi trgovske pomočnike, ki so bili do sedaj pri nas od zavarovanja izključeni.

Te zahteve so tudi bile sprejete na seji eksekutive kršćanskih sindikatov v Zagrebu dne 7. oktobra t. l. ter je bilo v resoluciji, ki je bila sprejeta glede organizacije društvenega in gospodarskega reda, vnesena tudi točka, ki se glasi:

»Za organizacijo in izvedbo zavarovanja naj se osnujejo po vzorcu Pokojninskega zavoda v Ljubljani, Pokojninski zavodi v Zagrebu in Belgradu. Pravice in delokrog teh zavodov naj odredi ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje z ozirom na pripadnost posameznih krajev napram glavnim gospodarskim centrom in po zaslišanju zainteresiranih nameštenskih in delodajalskih organizacij.«

V smislu tega ponovno podčrtavamo naše stališče glede Pokojninskega zavoda ter zahtevamo, da ostane njegovo premoženje last slovenskega meščanstva. Vsako okrnjenje ali izpremembo, ki bi se izvršila v smislu načrta SUZOR-a, smatramo za rop, izvršen nad prihranki slovenskega namestčena!

Naši viničarji

Rozman Peter:

Za boljšo bodočnost

Voščilo viničarjem k novemu letu

Kakor ob vsakem novem letu, tako si tudi letos viničarji stiskamo žuljave roke z najpristranejšimi voščili za našo srečo in zdravje ter z željami obilnega blagoslova in čvrstih uspehov našega dela na vseh področjih. Saj ravno mi tako težko pričakujemo, da skoraj nastopijo boljši časi in, da bi se vsaj nekoliko omilila ta strašna gospodarska kriza in socialna revščina, v kateri živimo.

Tovariši! Kljub delu in vsemu prizadevanju po boljših dneh, živimo v naravnost kričečih družinskih razmerah. Največkrat nimamo niti za osoljeno vodo. Zato ne morejo biti dovolj samo pobožne želje in besede izrečene ob takih prilikah, marveč je treba dela in krepkih dejanj, tako posameznikov kakor vseh, da uresničimo te naše želje.

Največja otročarija in nesmisel je, zanašati se, kot so to vajeni mnogi med nami, da pridejo boljši časi kar sami od sebe, brez našega dela in borbe, kar tako, po milosti in usmiljenju od nekoga drugega. Tako jalovo upanje ni za resne ljudi, najmanj pa za delavca-viničarja, na račun katerega se je prevlila vsa teža krize. S slepoto je udarjen oni, ki še danes ne vidi, kako se hoče viničarjem vedno več jemati, namesto dajati. Stotere krivice, slabe plače itd., so zgovorni dokazi za to. Samo ono, kar si s krčevito borbo ohranjamo in vzdržujemo, imamo, in ničesar več.

Boj alkoholizmu!

Treznost je velik problem v viničarskem vprašanju.

Z ozirom na mladino bi bilo potrebno najostrejšega operacijskega noža in to v prvi vrsti od Vas staršev samih. Alkohol ni krepčilo, niti hranivo, ampak narobe! On ubija vsak čut dostojnosti in sposobnosti. Mladini kruha in mleka, ne pa alkohola! Le tako bo mladina enkrat značajna in nositeljica boljših časov in zdravih idej, ne pa kot je danes, da se staro in mlado upija na vse načine, pri tem pa prodaja celo svoje najosnovnejše pravice.

Družinska skupnost

Trdnjša družinska skupnost je osnova vsega nadaljnjega. Kakor je potrebno, da med narodi poudarjamo slovo, toliko bolj je potrebno, da to storimo v malem, v naših družinah. Družine, kjer je oče še dejanski gospodar, kjer se dela in zasluži, enako skrbi za največjega kakor najmanjšega člana, so danes tudi med viničarji že jako redke. Mladina povečini hodi svoja, največkrat slaba pota, služi sebi in, ko ne zna več ne kod ne kam, prihaja domov. V takih družinah ni nikogar, ki bi nosil odgovornost skupnosti, zato beda tu še bolj na široko odpira vrata. V pravih družinah imajo posamezni člani kljub pičlim zaslužkom še vendar vsaj znošno življenje. Po razbitih družinah vlada kletev, sramota in po-

polna proletarizacija. Treba bo posvetiti več pažnje vzgoji našemu družinskemu sožitju, ker le zavest družinske skupnosti ostane tudi osnovni temelj delavske skupnosti, izražene predvsem v naši strokovni organizaciji. Vse polno je važnih problemov, ki bi se morali začeti reševati od naše strani. Toda za danes

Srečno in veselo novo leto

želi vsem članom,
članicam in borcem

načelstvo Strokovne
zveze viničarjev
v Ljutomeru

dovolj to. Zatakimo si te nauke za klobuk, ki so v glavnem: delavska samozavest, treznost in družinska skupnost.

Resnost časa in obupne razmere nas upravičujejo, da ob novoletnem voščilu izpregovorimo nekoliko resnih besed z odkritosrčnim namenom koristiti in odpomoči naši viničarski stvari. Potrebno je poleg vrlin, ki jih ima naše delavstvo, pokazati tudi na gotove hibe in zla, ki v veliki meri in nujno vodijo

proč od resničnega in dobrega v še večjo revščino in trpljenje.

Več samozvesti

Nezavednost je največje zlo. Dokler se bo viničarski človek sramoval, da je delavec, in se ne bo zavedal važnosti svojega poklica ter nenadomestljive vrednosti svoje delovne sile, bo z lahkoto in vedno bolj izkoriščen. Dokler bodo med nami taki, ki smatrajo, če je nekdo službodajalec in posestnik, da ima s tem več pravice po božjih in človeških postavah kot navaden delavec in delavka. Ako bomo še v nadalje hlapčevsko priznavali, da je to, če eni jedo, pa nič ne delajo, ravno tako prav, kakor če mi skoraj nič ne jemo, pač pa samo veliko in trdo delamo, od tega pa ničesar nimamo, vse dotlej ne bo naš viničarski tovariš zaupal v boljšo bodočnost, niti ustvarjajoče sile sebe in svojih. Tak bo še nadalje trdil, da za delavca na svetu ni pravice in bo taval v človeški družbi kot izgubljenec brez cilja vsem v spotiko. Taki so dejansko danes še vsi oni viničarji, o katerih se pravi, da so slabi delavci. Ne zavedajo se nobenih pravic, zato jih vest tudi ne vodi k izpolnjevanju kakšnih dolžnosti zaradi pravic.

Skupnosti, borbe in dela v strokovni organizaciji ne razumejo in se ne zavedajo, da so organizacija oni sami in nihče drugi. Brez žrtev, boja in samopremagovanja pa ni ničesar, najmanj pa naših pravic.

Borbe in uspehi

Zopet uspeh. Na razpravi viničarske komisije v Košakih 15. decembra 1934 je zastopnik viničarja, tov. P. Rozman, dosegel, da izplača vinogradnik baron Twickel Hubert viničarju tov. Bezjaku Franu 1075 Din in izroči še povrh 62 kg fižola.

Zgor. Polskava. Senzacija je bila pri nas, ko je Strokovna zveza viničarjev vložila predlog viničarske komisije pri tukajšnjem občinskem uradu za tov. Leskovarja proti vinogradniku Lovrenčiču iz Frama. To je bil prvi slučaj in izredna novost za vinogradniško javnost v tem kraju, kjer še v polni meri obvladujejo srednjeveški in tlačanski pojmi o viničarjih. Viničar naj dela in molči, in naj bo gospodarju bolj pokoren kot njegov hišni pes.

Prva razprava te viničarske komisije je bila (seveda po želji vinogradnika) določena, da se vrši na licu mesta, pri viničarju v Bukovcu. Gospodje od občine za vinogradnikom so polni dve uri čez določen čas za razpravo ostali v vinogradnikovi kleti in pili. Viničar in njegov zastopnik tovariš Terlep iz Frama pa sta pri prazni mizi zgoraj v viničariji morala nanje čakati. Ko so se gospodje v kleti začutili nato že dovolj korajžne in duhovite, da bi viničarjeve pravice mogli že salomonski razsojati — pardon — proti njim salomonsko razsajati — sta viničarja tako razpravo gladko odklonila in zahtevala, da se razprava preloži in da se ista mora vršiti prihodnjič v občinskem uradu, ne pa po vinskih kletih.

K drugi razpravi, ki se je res vršila v občinskem uradu Polskava na državni praznik 1. decembra, je prišel zastopnik viničarja strokovni tajnik tov. Peter Rozman. Vinogradniki so med tem izmerili vso površino vinograda, viničarjevih njiv in so se v vsem dobro pripravili. Čeprav sestoji viničarska komisija iz treh članov in razen spornih strank ni treba nikogar drugega na razpravi, so tu prišli še drugi občinski možje in vinogradniki, celo požarnega stražarja z rdečimi našivi ni manjkalo. Zastopniku viničarja so najprej zastavili vprašanje, kako se glase posamezni paragrafi uredbe o viničarskem redu. Ko jih je ta zafrknil, da ni prišel

delat izpit o viničarskem pravu, ampak je kot član viničarske komisije in kot uradna oseba prišel samo razsoditi spor in pravice viničarju, se je takoj obrnilo drugače. Po daljši debati in po odločnem stališču viničarjega zastopnika je komisija razsodila, da ni vzroka za predčasno odpoved službe viničarju; v ostalem pa se prepušča, da more viničar tožiti svojega gospodarja pri rednem sodišču.

Zanimivo je bilo pri tem stališče vinogradnikovega zastopnika, kateri je izjavil, da bi se mogle priznati zakonite pravice viničarju tov. Leskovarju, toda potem bodo prišli z enakimi zahtevami še vsi drugi viničarji iz okolice, kar pa vendar ne gre. Zunaj na cesti itak že čakajo nekateri viničarji na izid te razprave in če zmaga viničarjeva stran, bodo potem tudi oni takoj nastopili proti svojim gospodarjem. Predlagal je, naj viničarska komisija sklene raje novo pogodbo za tega viničarja (z zmanjšano plačo). Izjavil je, da bo svoje viničarje takoj odslavljal, čim bo zaznal, da so pristopili v organizacijo »Strokovne zveze viničarjev« itd. Po lekcijah, ki jih je na take izjave dal vsem skupaj viničarjev zastopnik, je seveda moralo priti do zgoraj navedene zakonite razsodbe. Viničarjeva stran je zmagala.

Pred občinsko pisarno so res čakali viničarji na tov. Rozmana in mu takoj potožili krivice, ki se jim gode. Sledilo bo še več viničarskih komisij. Dotični vinogradnik, ki je v zgornjem slučaju bil član viničarske komisije, pa se zdaj trudi odvrniti viničarje od organizacije. Neko našo članico je obiskal celo na njenem domu in ji prigovarjal, »naj vendar odstopi od te proklete organizacije,« grozil ji je, da ne bo nikjer dobila službe, ako bo organizirana. — Tovariši in tovarišice — viničarji! Ali vidite, kako se nas bojijo samo zato, če bi se mi vsi organizirali? Zakaj se nas bojijo? Morda bodo potem morali za nas plačevati članarino? Ne! Njihova lastna vest (kateri jo še imajo!) jim očita, da viničarsko delavstvo veliko preveč izrabljajo in odirajo in da bo tega izkoriščanja takoj konec, čim bo uspelo viničarjem, strniti se v enotno in močno organizacijo. Sedaj vsi vemo, kaj nam je storiti!

Pet let Krekove knjižnice

Z zadnjo knjigo letošnjega letnika, z »Nerančulo« Panait Istradija je Delavska knjižnica zaključila peti letnik Krekove knjižnice. To dejstvo, ki pomeni važen jubilej za kvalitetno socialno lepo knjigo, nam daje povod, da ta jubilej malo poudarimo.

Petletnica take knjižne ustanove, kakor je Krekova knjižnica, je važna iz raznih razlogov. Prvič dokazuje petletno, nepretrgano delovanje in nezmanjšano zanimanje članstva za izdane knjige, opravičenost njenega obstoja. Krekova knjižnica je kot posredovalka socialne književnosti našemu delavcu vršila svojo delavsko kulturno nalogo v najozi meri in neprimerno vestneje, kakor podobne ustanove te ali one smeri. Knjige, ki jih je izdajala, vse brez razlike po vsebini odgovarjajo namenu delavske založbe, po dovršeni in estetski obliki ter slogu pa zadostujejo vsem formalnim zahtevam, ki jih estetska stran do lepe knjige zahteva, ki jih estetsko stavi do lepe knjige. Delavska založba je izborom del dokazala, da je mogoče graditi pravo socialno literaturo, ki mogočno učinkuje brez kričavih tendenc te ali one vrste ideološkega propagandizma. Z njihovo oblikovno kvaliteto pa je izpolnila svojo vzgojno nalogo, ki ji jo stavi zahteva, da bodi delavska vzgoja vsestranska, to se pravi, da obsegaj ne le tiskovno, temveč tudi estetsko izobrazbo, da vzgajaj svoje ljudi tudi k razumevanju lepote in k čutenju bistvene potrebe po njej. Zakaj če ima danes, v trpki, grdi vsakdanjosti, kdo pravico do lepote, je to tisti, ki v tej vsakdanjosti največ trpi: delovni človek. Marsikdo bi mu to osnovno človeško pravico, pravico do lepote, odrekel; a če kdo zasluži, da gleda v nekako poveljani obliki, skozi prizmo lepe besede ali barve, svoje trpljenje ali svoje srce in pravljice, v katere bi rad, je to trpeči, delovni človek. To svojo moralno nalogo je s pomočjo požrtvovalnega razumevanja svojih članov Krekova knjižnica v popolni meri izvršila. Priznanje, ki so ga njene izdaje žele splošno v vsej slovenski in tuji kritiki, je priznanje tudi kulturni zavednosti slovenskega delavca, ki je s svojim materialnimi žrtvami za kulturo njihov izid omogočil.

Oficijalni kulturni slovenski svet, ki ima posla z »važnejšimi« zadevami, s kulturnim klikarstvom in korinarstvom, bo šel seveda mimo tega jubileja, kar je po njegovi meščansko omejeni kulturni orientaciji pač razumljivo. Toda petletnica Krekove knjižnice je hkratu petletni jubilej mlade slovenske knjige,

kajti Krekova knjižnica je bila, dasi najmanjša in najsižbejša med slovenskimi založbami, edina, ki je omogočila najmlajšim slovenskim književnikom, da so mogli izdati pri njej svoje prve. To je bilo za slovensko literaturo naravnost mučeniško delo, ki ga velike založbe z milijonskimi kritji niso hotele tvegati, dasi morda zdaj imena, ki jim je prav Delavska založba pripomogla do prvega probujnega slovesa, fungirajo kot asi na njihovih programih. Slovenska oficijalna kulturna javnost bo šla seveda tudi čez to, zanjo sramotilno dejstvo, a nič za to. Delavska založba se lahko zaveda, da je bila edina, ki je pet let zapovrstjo izdajala redno po eno originalno delo, česar ni zmogla ali ni hotela zmochi nobena druga. Da, zgodilo se je celo, da so 60% njenega programa tvorili slovenski originali (1933). Pred tem dejstvom se mora slovenska kulturna javnost prikloniti, če pomislimo na meščanska kričanja drugih založb, kadar so izdale kaj posebnega, na primer ponatise.

Če nakratko pogledamo programe teh petih let Krekove knjižnice, vidimo tam imena in naslove, ki jih v slovenski prevodni ne originalni književnosti nismo srečavali. 1930 je izdala Proletarske novele velikega Danca Martina Andersena Nexöja in tako prva predstavila socialnega pisatelja svetovnega slovesa. Prav taka novost za slovenski knjižni trg je bila moderna socialna legenda Franca Herwiga, Sv. Boštjan v predmestju. Sedem mladih slovenskih pisateljev, zbirka novel doslej neznanih slovenskih avtorjev pa pomeni v naši literaturi dogodek, ki ga je poveljevala vsa kritika, saj je ta knjiga neznanih ljudi odprla nove možnosti in nove razglede slovenski mladi književnosti. 1931 je s Samuelovim izdanjem prvič predstavila slovenskemu občinstvu velikega literarnega borca za socialno pravičnost, Uptona Sinclairja. S Človečanstvom, poljskimi proletarskimi novelami nas je seznanila s te vrste književnim ustvarjanjem pri slovanskem narodu: svetovno znano literaturo. Selme Lagerlöfove Zgodba o blaznem Gunarju je bila druga socialna legenda, delo velike nordijske pesnice, ki smo jo prr nas poznali po druge vrste delih. 1932 je z Miška Kranjca »Življenje« napravila ogromen korak k napredku slovenske literature. Kranjec je dal vsebinsko in oblikovno prvo novo veliko delo mlade generacije, generacije »sedmih mladih«. Knjiga je bila velik dogodek, kakor pri nas niso slučajni. Andersena Nexöja Prokletstvo je bilo drugo delo tega

Nameščenci! Za vse informacije se obračajte na Strokovno zvezo privatnih in trgovskih nameščencev Jugoslavije, Ljubljana, Miklošičeva cesta 22/I

avtorja v slovenščini; doživelo je izmed vseh prevodov v Krekovi knjižnici največji uspeh. »Mati Skrb«, Hermana Sudermanna čudoviti roman je bil tudi prvo delo tega pisatelja v prozi, prevedeno v naš jezik. 1933 pomeni za založbo največji knjižni in kulturni uspeh. Izdala je dva originalna romana Miška Kranjca Predmestje, socialni roman in Mirka Javornika, tudi člana generacije »sedmih mladih« Črni breg, prvi naš roman iz sredine rudarskega življenja, ki je prinesel novih motivnih in zlasti stilnih ter jezikovnih poživitev v našo književnost. Upton Sinclairja Dolarji — I. del — so drugi zanimiv roman velikega socialnega umetnika. II. del tega je izšel 1934, za njim pa Mirka Javornika svojevrstna, globoko človeška in dokumentarna knjiga Srečanje z nepoznanimi, ki pomenja motivno in oblikovno novo vrsto književnega dela in vzbujajo po svoji barvitosti in realizmu zanimanje v slehernem človeku. Nerančula Panait Istradija je poslednje delo v tem letniku, z njim smo v slovenščini dobili prvo in najboljšo knjigo tega doslej v slovenščini še neizdanega pevca Balkana in njegovega tajinstvenega življenja. Prevajalci, ki so ta dela prevajali v slovenščino, so tudi sami mladi ljudje (M. Javornik 4 knjige, Dr. Tominec 2, p. Ačko 1, M. Avsenak 1). Tudi to je velika zasluga založbe, če pomislimo, da je danes prevajanje, ki materialno za književnike največ pomeni, monopolizirano in kartelirano pri nas v rokah petih ljudi, ki to stvar vrše docela trgovsko.

Prihodnje leto, šesto leto, izda Krekova knjižnica naslednja dela, Slovenske novele, v uredbi M. Javornika, knjigo po vzoru Sedem mladih, B. Travena Mrtvaški brod, roman iz mornarskega življenja v prevodu M. Javornika in V. Blanca Ibañeza Močvirje v prevodu lirika Kosmača, socialni roman iz »sočne« Španije, v katero je te čase neprenehoma uprto naše zanimanje. — Kakor kaže, je založba ostala svoji preteklosti zvesta in zato ji k jubileju in k bodočnosti čestitamo v imenu slovenske socialne knjige in njenih bravcev. Alfa.

Za leto 1935 vam poklanja Krekova knjižnica sledeče tri izbrane knjige:

1. M. Javornik: Slovenske novele.
2. B. Traven: Mrtvaški brod, roman.
3. B. Ibañez: Močvirje, roman.

Doslej je izdala sledeče knjige:

1930
M. Andersen Nexö: Proletarske novele
F. Herwig: Sv. Boštjan iz predmestja, legenda
Sedem mladih slovenskih pisateljev
1931
Upton Sinclair: Samuelovo iskanje, roman
Človečanstvo — moderne poljske proletarske novele
S. Lagerlöf: Zgodba o blaznem Gunarju, roman

1932
Miško Kranjec: Življenje, povest
M. Andersen Nexö: Prokletstvo, roman
Herman Suderman: Mati skrb, roman
1933
Miško Kranjec: Predmestje, roman
Mirko Javornik: Črni breg, roman
Upton Sinclair: Dolarji, I. del, roman
1934
Upton Sinclair: Dolarji, II. del, roman
Mirko Javornik: Srečanja s nepoznanimi
Panait Istrait: Nerančula, roman (izide te dni)

Članarina:

Za vezane knjige: letno 78 Din ali mesečno 6.50 Din.
Za broširane knjige: letno 48 Din ali mesečno 4 Din.

Naroča se pri:

Delavski založbi

Ljubljana

Delavska zbornica, Miklošičeva c. 22/I

Nizka članarina

omogoča,

da si vsak delavec in nameščenec ustvari lepo domačo knjižnico

Naj ne bo delavca in nameščenca, da bi ne bil naročen na te lepe knjige

~

Gradimo delavsko kulturo

to nalogo v polni meri prši naša delavska založba

Krekova knjižnica

~

Mladinski vestnik

Naši cilji in naloge

Kapitalistični družabni red, ki je s svojimi vnebovpijočimi krivicami privedel svet na rob propada, je rodil vrsto ekstremnih poizkusov, kako preurediti sedanji družabni red. Našli so se ideologi in voditelji množice, ki skušajo avtoritativnim potom začrtavati obrise bodoče družbe.

Vsi so si edini v tem, da je treba napraviti konec individualizmu, ki proglašja absolutno svobodo v politiki in gospodarstvu. Po tej doktrini je posameznik vse; merodajno je le njegovo mnenje, cilj in njegova čast. Poedinec je vse, družba nič.

To pojmovanje je rodilo ekstrem v komunizmu, odnosno boljševizmu, ki pridiguje vero v kolektivizem, t. j. skupnost vseh ljudi, kjer posameznik popolnoma izgubi svojo individualnost.

Komunizmu se je zoperstavil fašizem kot zadnji branik kapitalizma. Fašizem proglašja etatizem, to je popolno podreitev posameznikov najvišji družabni edinici, državi.

Oba ekstrema pa se po starem reku: Les extrêmes se touchent (skrajnosti se dotikajo), dotikata. Dotikata se v pojmovanju človeka, oziroma v pojmovanju najelementarnejših človeških pravic. Oba pokreta zanikujeta svobodo človeka, kot psihofizičnega bitja. Vse mišljenje in delovanje posameznikov je podrejeno neki višji družabni sili, kolektivu, oziroma državi.

Kakšno stališče zavzema sedanja proletarska mladina, ki se je znašla sredi tega kaosa, in kakšno stališče zavzema naše krščansko socialistično gibanje?

Proletarska mladina je povečini indiferentna do teh perečih problemov. Zdi se, kot da se je ne bi tikali ti problemi, ki najbolj živo režejo v njeno meso. Manjka ji idealizma in borbenosti.

Manjši del, t. j. zavedna proletarska mladina, pa se vedno bolj slepo vda demagóskim geslom fašizma, oziroma boljševizma.

Sveta naloga pristašev krščansko socialističnega pokreta pa je, da zberejo v svojih vrstah to proletarsko mladino in jo usmerijo kot tvoriteljico in nositeljico bodoče družbe po naših smernicah. S tem namenom smo osnovali Mladinsko zvezo JSZ. V njej hočemo vzgajati mladino ter ji kazati pot iz sedanjega kaosa k boljšemu življenju.

Mi se borimo proti kapitalizmu in proti vsakemu pokretu, ki jasno ali prikrito zagovarja in deluje za njegov obstoj.

Prav tako pa se upiramo boljševističnim prerokom, ki nam ponujajo materialističen svetovni nazor, ki odklanja duhovne vrednote, dušo, Boga. Taki ideologi vidijo zgolj gospodarske krize in iščejo samo njeno rešitev. Pri tem pa pozabljajo, da je vprav primat zgolj ekonomskih interesov ustvaril nestvor kapitalizma. Tak socializem pa, ki bazira na materializmu, pa mora propasti prav vsled tega, ker je hotel zadovoljiti le materialno stran človeka.

Naša naloga in namen pa je, da ustvarimo človeku zopet ono mesto, ki mu po

božjem izvoru pripada. Dvigniti hočemo v njem njegove najidealnejše prvine, ki so: čuvstvo ljubezni do Boga, do bližnjega, do skupnosti. Evangeljski nauk: ljubi svojega bližnjega kot samega sebe, mora postati kri in meso.

Zavedamo se, da mora biti bodoča družba le tedaj pravično osnovana, če bo teme-

ljila na etičnih načelih Kristusovega nauka, kjer se posameznik ne bo podredil interesom skupnosti šele na pritisk višje sile, temveč po svobodnem preudarku iz katoliške ljubezni do bližnjega.

Naše geslo naj bo: nov človek za novo družbo.

Tragedija sodobne mladine

Peticija brezposelne mladine na mednarodno konferenco dela

Mednarodna zveza krščanskih strokovnih organizacij organizira skupno z zvezami delavske mladine svetovno peticijo (prošnjo) brezposelnih mladstnikov na mednarodno konferenco dela, ki bo otvorjena junija meseca leta 1935 v Ženevi.

Mednarodna zveza kršč. strokovnih organizacij hoče s to peticijo prisiliti mednarodni urad dela, da se bo na svoji konferenci pečal z nujnimi problemi brezposelnosti mladine. Konferenca, kakor tudi javno mnenje, bo morala biti svesta nujnosti tega vprašanja. Konferenca bo morala vplivati na vade vsega sveta, da uvidijo vsi narodi, da jo njihova sveta dolžnost, posvetiti se rešitvi tega problema.

Omenjena peticija se glasi:

Apel brezposelne mladine na mednarodno konferenco dela

Milijone nas je, ki po vsem svetu nosimo jarem brezposelnosti. Milijone nas je, katerim priučeni poklic ne nudi nobene možnosti eksistence. Naše zmožnosti se slabijo v prisilnem brezdelju.

Dnevno ponovno iščemo dela. Toda vsa vrata so nam zaprta. Mi pa vseeno ne obupamo, temveč se branimo z zadnje močjo proti obupu, ki nas ogroža. Mnogi med nami bi si radi ustvarili dom; toda tega jim ni mogoče.

Drugim, ki so zapustili šolo, se ne nudi možnost, da bi se priučili kakemu poklicu. Kolikern nevarnostim je izpostavljena ta mladina! Tu je potreba takojšnja pomoč, ker se je sicer bati najgrozovitejših posledic, ako se ne zajezi brezposelnost mladine, ki je niso sami zakrivali.

Brezposelna mladina kliče: Mi ljubimo delo! Naj se nam dá dela!

Mednarodno konferenco prosimo, da si osvoji naše želje in pripravi vlade vseh dežel, da pripomorejo k uresničenju naših želja.

Šivar države in drugih javnih korporacij je, da pomaga brezposelni mladini s tem,

1. da jim preskrbe delo, in sicer tako delo, kjer bodo upoštevane telesne sposobnosti delavcev in primerno njihovu znanju. Spoštovati je treba tudi njihove osebne pravice;

2. preprečiti je treba preslabo hranjenje delavske mladine in nje dalekosežne posledice;

3. s posebnimi odredbami naj se podpira ono delavsko mladino, ki si hoče ustvariti svojo družino.

Države in javnopravne korporacije naj bi podpirale ustanove, do katerih imajo mladi brezposelni zaupanje, in ki hočejo iz njega napraviti polnovredno ljudi.

Odstranitev brezposelnosti mladine, kakor tudi odraslih, bi se izvedla s sedečimi odredbami:

a) Določitev najnižje starostne dobe, s katero se puste mladostniki k delu. Podajala naj bi se učna doba glede splošne in poklicne izobrazbe.

b) Skrajšanje delavnega časa s pogojem, da se določijo minimalne mezde.

c) Ureditev dela poročenih žena s ciljem, da se pridrži mater pri družini.

d) Prepoved zamenjave moških moči z ženskimi.

e) Podelitev zadostnih rent starijšim delavcem.

Odnosaji med delavsko in kmetjsko mladino

Na sestanku mladinskega odseka JSZ v Laškem je dne 29. novembra tovariš kmetjski fant stavil vprašanje: Kakšni naj bodo odnosaji med delavsko in kmetjsko mladino? V ljudeh starejše generacije še vedno tli neko nerazpoloženje, da ne rečemo mržnja nad drugim stanom, n. pr. pri kmetu nad delavcem in obratno. Tovariš je že sam odgovoril na to vprašanje, namreč: Mi mladi pa nočemo sovraštva, hočemo medsebojnega sodelovanja, ter se hočemo skupno pripraviti na bodoče naloge, ki nas čakajo. Res je, da je kmet navezan na grudo, delavec pa je odvisen od podjetnika. Živita torej v različnih okoliščinah. Toda skupno jima je to, da mora prvi kot drugi težko delati s svojimi rokami ter tako v potu svojega obraza uživati svoj kruh. Tudi nima niti eden niti drugi možnosti, da sam narekuje cene temu, kar mu prinaša dohodke. To je pri delavcu ponudba samega sebe, svoje delovne sile, pri kmetu pa živina,

les in drugi pridelki, pridobljeni z njegovo delovno silo. Delavec dobi za to kar prodaja, namreč za delo, toliko, kolikor mu hoče dati podjetnik kapitalist. Kmet dobi za svoje pridelke toliko, kolikor mu hoče dati verižnik, to je kapitalist. Vzemimo samo Trboveljsko premogokopno družbo. Kakor hitro je začela na eni strani trgati delavcem plače ter jih reducirati, se je cena lesu, ki ga daje kmet tej družbi, znižala od 200 na 90 Din.

Toraj oba izkorišča isti kapitalizem, zato je edino pravilno, da se oba okleneta istih sredstev, namreč prave izobrazbe in pa samovzgoje.

Zato ima mladina prav. Ni ono, kar bi ločilo kmeta od delavca, tako silno, da bi se mogel med njima delati prepad. Mnogo večja je potreba, da se kmet in delavec čim tesneje povežeta v eno celoto, da zamoreta tako skupno stremeti in delovati na tem, da se človeška družba uredi pravično, tako da bo tisti,

Socialno-gospodarske ustanove

Stanje Bratovskih skladnic

Referat upravnika gl. bratovske skladnice v Ljubljani g. Dularja na anketi »Zupanske zveze« dne 7. dec. v Ljubljani radi sanacije pokojninskega zavarovanja brat. skladnic.

Današnje zborovanje, ki se ga udeležujejo poleg državnih oblasti, Delavske zbornice in strokovnih organizacij tudi vse naše občine, kojih blagostanje je v veliki meri odvisno od dobro uspevajčega rudarstva in topilništva in ž njim zvezanega rudarskega zavarovanja in ki ga je sklicala naša ugledna Zupanska zveza v Ljubljani, nam kažejo v kako veliko stisko je prišlo pokojninsko zavarovanje rudarjev.

Rudarsko zavarovanje je eno izmed najstarejših socialnih zavarovanj na svetu, saj so ga poznali že stari Rimljani. Naše sedanje zavarovanje pa je staro že nad 130 let.

Povod postanku tega zavarovanja je bila povezanost interesov radi skupnega sožitja pri delu v rudniku in enaka negotovost pred nesrečami. Prvotno so se združevali zavarovanci v prostovoljnih bratovščinah, kasneje pa se je uredilo zavarovanje v bratovskih skladnicah na zakoniti podlagi. Rudarski zakon z dne 23. maja 1854, zakon o bratovskih skladnicah z dne 28. julija 1889, pravila bratovske skladnice z dne 1. decembra 1924 ter končno ona z dne 16. februarja 1933, ki so sedaj v veljavi.

V Jugoslaviji je porazdeljeno rudarsko zavarovanje od 1. januarja 1925 dalje na 5 glavnih bratovskih skladnic, ki imajo svoje sedeže v Beogradu, Zagrebu, Sarajevu, Splitu in Ljubljani. — Prej so opravljale posle zavarovanja bratovske skladnice na posameznih rudnikih in drugih montažnih obratih. Te obstoje kot izvršni organi glavnih bratovskih skladnic še danes. Sedeže pri nas imajo v Celju, Hrastniku, Jesenicah, Kočevju, Krmelju, Laškem, Lešah pri Prevaljah, Ljubljani, Mežici, Rajhenburgu, Ravnah, Storah, Trbovljah, Velenjah in Zagorju.

Bratovske skladnice imajo bolniško, nezgodno, brezposelno in pokojninsko zavarovanje.

Dočim se nahajajo prve tri zavarovalne grane navzlic sedanjim gospodarskim neprivikam v še dovolj ugodnem stanju, je pokojninska blagajna kljub razmeroma visokim prispevkom pasivna.

Pokojninsko zavarovanje v Sloveniji je bilo pred vojno dobro fundirano, ker je imelo kapitalno kritje, sedaj pa zaradi razvrednotenega premoženja, zlasti pa zbog vedno večjega števila upokojencev napram padajočemu številu zavarovancev, kot posledice gospodarske depresije, ne more z dohodki niti več kriti tekočih obveznosti.

ki dela, tudi človeka dostojno živel, kar pa danes ni niti pri delavcu niti pri kmetu. To bo šele takrat, ko bodo veljale za vse besede sv. Pavla: »Kdor ne dela, naj ne je.« In za vse božja postava: »V potu svojega obraza boš užival svoj kruh!«

So še ljudje, celo taki, ki hočejo biti krščanski, ki trdijo, da je tudi brezdolni dohodek upravičen. Nočejo priznati gori navedenih stavkov iz sv. pisma. Naloga naše mladine pa je, da vedno in povsod zahteva izvajanje te postave dosledno brez popuščanja, pa naj jo hoče kršiti kdorkoli. Kadar bo veljala postava dela za vse ljudi, takrat naše delavsko-kmet-ske mladine ne bo več skrbela črna bodočnost, kje bo dobila zaslužek, kje kruh.

Delavski fant in dekle, kmetijski fant in dekle, zavedaj se, da je tvoje mesto med tistimi, ki v potu svojega obraza uživajo svoj kruh. Zato izgledimo umetne prepade, ki nas ločijo in korakajmo skupno na delo za lepšo bodočnost.

L. L.

Zadnja matematična bilanca, sestavljena po stanju 31. decembra 1929 izkazuje obveznosti v iznosu 430.000.000 Din, imamo pa danes premoženja samo 14.243.000 Din.

Ob prevzemu v jugoslovansko upravo, so imele bratovske skladnice v Sloveniji pokojninsko zavarovanih članov 15.197 ter 3878 upokojencev in sicer 1608 članov, 1333 vdov in 932 sirot in premoženja 2.246.000 Din. V letu 1920 smo prevzeli iz bratovske skladnice v Sv. Stefanu v Avstriji, kjer so bili prej zavarovani delavci premogovnika Leše, še 29 upokojenih članov, 71 vdov in 13 sirot. Prejeti bi morali pa po saintgermanski mirovni pogodbi od te skladnice tudi del njenega premoženja, ki odpade na zavarovance iz Leš; ali to se do danes še ni zgodilo.

Prispevki v pokojninsko zavarovanje so se pobirali do konca 1924 po do takrat veljavnih pravih posameznih bratovskih skladnic. — Tega dne tudi izvrševale vpokojitve po teh pravih. Sedaj imamo teh upokojencev (staroukopojen-cev) še: 861 članov, 1057 vdov, 171 sirot; skupaj 2089 oseb. Njih pokojnine znašajo na leto povprečno za

člana	78.96 Din
vdovo	33.62 Din
siroto	13.09 Din na leto.

K tem pokojninam se dajejo še draginjske doklade iz Pokrajinskega pokojninskega sklada za rudarje po predpisih zakona o Pokrajinsko-pokojninskem skladu za Slovenijo z dne 19. febr. 1922, v katerega vplačujejo premogovna podjetja v dravski banovini po 5 Din od vsake tone konsumu namenjenega premoga in iz kojega prejema naš sklad 74,7% vseh dohodkov.

Na draginjskih dokladah je prejel v letu 1933 povprečno

staroukopojenec (z ženo in otroki)	2459 Din
vdova	1252 Din
sirota enojna	491 Din
sirota dvojna	1220 Din

Izplačanega je bilo skupaj 3.655.853 Din ter poleg tega še na izrednih podporah 346.662 Din, skupaj tedaj 4.002.515 Din.

Na podlagi pravih z dne 1. decembra 1925 so se uvedli 1. januarja 1925 prispevki v iznosu 5% od kategorijskega zaslužka. Od istega dne so se izvrševale tudi upokojitve po določbah novih pravih.

Ker je v zadnjih letih mnogo zavarovancev v pričakovanju izboljšanja pokojninskega zavarovanja kljub oslabelosti še vendar vztrajalo na delu do uveljavljenja novih pravih in je dalje zaradi vedno večje krize v premogovni industriji bilo reduciranih nad 6000 rudarjev, od katerih so mnogi morali biti upokojeni, je število novoupokojencev toliko naraslo, število zavarovanih članov pa toliko padlo, da 5% prispevki spričo novih pokojnin niso več zadoščali in so se morali v naši skladnici postopoma zviševati, tako da znašajo danes že 14%.

Zavarovanih članov imamo samo še 9770, število novoupokojencev pa je naraslo že na 3565 in sicer 2339 članov, 554 vdov, 669 sirot, 3 sorodnike.

Na novih pokojninah prejema povpr. na leto:

član	5135 Din
vdova	2168 Din
sirota	766 Din
sorodnik	1485 Din

Povprečni letni prispevek za pokojninsko zavarovanje, od katerega odpade $\frac{1}{2}$ na člana, $\frac{1}{2}$ na

podjetje, znaša za enega člana že 1252 Din, dočim je znašal v letu 1924 po starih pravih le 30 Din.

V l. 1933 smo imeli dohodkov 13.303.484 Din, izdatkov pa 13.821.714 Din — torej primanjkljaja 517.933 Din; letos pa moramo računati že s primanjkljajem enega milijona, in to navzlic podpori 100.000 Din, ki nam jo je naklonila na našo prošnjo kr. banska uprava dravske banovine.

Ker bi nadaljnega zvišanja prispevkov ne mogli prenesti niti zavarovanci niti večina podjetij, dalje ker tudi ostale glavne bratovske skladnice nimajo po pravih predpisanega kritja za svoje obveznosti, in ker vseh teh neprivik niso krive ne institucije same, ne zavarovani člani, temveč edino sila razmer, je vsekakor upravičena želja, da se pokojninsko zavarovanje rudarjev, enako kot v drugih državah, sanira z javnimi sredstvi.

V ta namen je glavna skupščina skladnice že na svoje masedanju dne 10. junija 1933 sklenila predložiti kr. vladi predlog, da ustanovi poseben sklad za sanacijo pokojninskih blagajn bratovskih skladnic v Jugoslaviji, v katerega naj bi se stekali podobno, kot sedaj že v dravski banovini od premoga, doprinosi, ki bi se plačevali od vseh v državi produciranih in v državo uvoženih montažnih produktov in iz kojega naj bi se podpirale po potrebi vse bratovske skladnice v kraljevini.

Pripravi se je tudi osnutek takega zakona ter z motivi vred predložil rudarski oblasti.

Na letošnji skupščini dne 9. junija je bila zbog bojazni, da bo težko prodrati s predlogom za obdavčitev vse montanske produkcije, sprejeta spomenica, ki predvideva v svrhu ustanovitve sanacijskega fonda naložitev naklad samo na vso premogovno produkcijo v Jugoslaviji.

To spomenico smo poslali gg. ministrskemu predsedniku, ministru za šume in rudnike, ministru za socialno politiko in narodno zdravje, dalje g. banu dravske banovine ter vsem gg. senatorjem in poslancem iz dravske banovine ter vsem članom našega banovinskega sveta.

Kot smo obveščeni, se bo o našem predlogu razpravljalo na anketni konferenci, ki jo je sklicalo ministrstvo za šume in rudnike za 11. decembra 1934 v Beograd. (Anketa se je vršila dne 22. decembra t. l.)

Delo na sanaciji Bratovske skladnice se nadaljuje

V soboto, dne 22. decembra 1934 se je na glavnih bratovskih skladnicah v Beogradu vršila važna konferenca, katera je razpravljala o tem, kako rešiti pasivne bratovske skladnice v državi. Konference so se udeležili zastopniki ministrstva za gozdove in rudnike, ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje, osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu in zastopniki vseh bratovskih skladnic v državi. Daje se je udeležil te konference tudi tajnik Delavske zbornice g. Uratnik. Konferenco je vodil zastopnik ministrstva za gozdove in rude ing. Miljutin Vojković. Glavno poročilo o tem problemu je podal zastopnik bratovske skladnice iz Ljubljane upravnika g. Dular. Vsi govorniki so se zedinili na to, da je treba rešitvi tega vprašanja posvetiti vso pažnjo in ga postaviti na široko podlago, da se bo tako v zadostni meri lahko nudila podpora vsem bratovskim skladnicam. Zastopnik ministrstva za gozdove in rudnike je obljubil, da bodo stavljen predlog pro-učili in vse storili, da se zadeva uredi.

Blagoslovljeno in srečno novo leto

želi vsem članom,
članicam, odbornikom in zaupnikom

načelstvo Jugoslovanske strokovne
zveze

V obrambi autonomije Delavske zbornice

Upravni odbor Delavske zbornice je razpravljajal na svoji redni seji dne 20. dec. 1934 o zahtevi ministra za socialno politiko, da se zniža proračun zbornice za 105.000 Din. Zbornični tajnik g. Čelešnik je predložil sledeči predlog:

Proračun Delavske zbornice za obdobje od 1. jan. 1935 do 31. dec. 1935 je znašal 1.680.000 Din. Ministrstvo socialne politike je z odlokom St. Br. 45.971 odobrilo samo 1.575.000 Din, torej za 105.000 Din manj ter naložilo Upravnemu odboru DZ, da zniža posamezne postavke, v prvi vrsti plače.

Predlagam naslednje znižanje (prve številke pomenijo predlagano znižanje, v oklepaju nove plače): Uratnik Filip 250 (4.500); Kopač Josip 250 (4.400); Tavčar Ivan 110 (3.250); Golmajer Jože 110 (3.250); Marinček Anton 110 (3.250); Stukelj Ciril 110 (3.250); Knjigovodja 360 (3.000); Černič Mara 20 (2.000); Čeh Alojzij 80 (2.800); Pitako Vilko 20 (2.000); Kristof Terezija, Maribor 20 (2.000); Žitnik Stanka 100 (1.540, nedeljsko delo); Kranjc Anica 1440 Din ter Simonič 1830 Din se plače ne znižajo. — Skupaj 20.020 Din.

b) Honorarji. Honorar knjigovodje Kocijana in Wisiakova plača ne smeta presegati 3000 Din mesečno.

Honorar za dopisništvo v Celju se zniža od 500 na 450 Din (600); honorar blagajniku se zniža od 700 na 600 Din (1200); honorar upravitelju hiše v Ljubljani od 500 na 450 Din (600); honorar hišniku v Ljubljani od 500 na 450 Din (600); skupaj znaša znižanje 3000 Din.

Nadaljna znižanja: Kurjava 5000 Din; upr. odbor, odseki, skupščina 5000 Din; kongresi, enote 5000 Din; delavska kulturna društva 20.000 Din; podpora rudarski zadrugi 4000 Din; subvencija kuhinji v Celju 1000 Din; knjižnica v Ljubljani 10.000 Din; knjižnica v Mariboru 10.000 Din; posredovanja, uradna potovanja 5000

Din; rudarski zadrugi, zaupniški tečaji 5000 Din; strokovne organizacije za zaupnike (od 13.950 Din na 11.980 Din). — Skupaj znaša znižanje 81.980 Din.

Ko je predsednik otvoril debato, se je prvi oglašil k besedi zastopnik plavil, g. Kosem, ki je izjavil, da hoče Narodni klub braniti avtonomijo zbornice. Proračun je izglasoval v okviru pozitivnih zakonskih predpisov plenum zbornice. Minister za socialno politiko ima kot nadzor na oblast pravico nadzirati, jeli se proračun pravilno in koristno izvaja, nima pa pravice, proračuna manjšati. Ne strinja se s predlogom blagajnika, ker ne gre, da zbornica, ki mora brniti mezde in plače vseh delavcev in nameščenec, brez odpora na diktat prva reducira plače svojemu osebj.

Zastopnik JSZ tov. France Žužek je izjavil, da je delegacija kluba kršč. socialistov sicer v opoziciji napram plavo-rdeči koaliciji, vendar JSZ nikdar ni bila zoper višino zborničnega proračuna, ki je za redno in uspešno poslovanje zbornice absolutno potrebna, nego streme njeni znani predlogi za tem, da se onemogočijo nekateri nepotrebni izdatki v korist socialno-političnih postavk proračuna. Pridružuje se predlogom g. Kosma, ker je treba avtonomijo zbornice brniti na vsak način in z vsemi sredstvi.

Zastopnik rdečih g. Petejan se je stališču prvih dveh z načelnega stališča sicer pridružil, vendar je bil mnenja, naj bi se januarja izplačale že znižane plače, ker se le ne ve, je-li bo zbornica v svoji obrambi uspela.

Po daljši debati, v katero so posegali tov. Kosem, dr. Bohinjec, Žužek in Lombardo, potrjujoč plaho stališče rdečih, se je sklenilo, da se zbornica nemudoma posvetuje z ostalimi zbornicami v državi v svrhu enotne in skupne obrambe avtonomij delavskih zbornic ter da se vsled tega odloži vprašanje zmanjšanja proračuna.

Izdatki za zdravila

Stroški za zdravila so znašali v l. 1933 30 milijonov Din ali 11,6% vseh dohodkov. Povprečno pride izdatkov za zdravila na posameznega člana 57,68 Din. Izdatki za zdravila so napram številu bolnikov zelo majhni.

Nezgod vedno več

Na nezgode odpade okrog 11% vseh bolezenskih dni. Posamezni uradi so ugotovili v l. 1933 večje število nezgod kot v prejšnjih letih. Tako je imel okrožni urad v Tuzli l. 1932 5,9% nezgod, v letu 1933 pa 7,09%. Pri dobrih varnostnih napravah bi se nezgode lahko zmanjšale najmanj za 1/2.

Članstvo še nadalje pada

Povprečno število zavarovanih članov je znašalo v l. 1933 pri SUZOR-ju 520.980, od teh je bilo 380.975 (73,13%) moških in 140.005 (26,87%) žensk. Članstvo je napram l. 1932 padlo za 14.937. Največje število zavarovanih članov je bilo v l. 1930, in sicer 631.181. V l. 1931 je padlo število članov za 21.991, v l. 1932 pa celo za 73.273 članov. V l. 1933 je padec članstva približno enak l. 1931.

Najnižje število zavarovane članstva je bilo v mesecu januarju, in sicer 482.449, najvišje pa v oktobru s 549.461 člani.

Preveliko menjavanje članstva

Število prijav in odjav je bilo pri vseh okrožnih uradih znatno manj nego v letu 1932. Tekom leta je bilo prijavljenih 2.019.633 zavarovancev in odjavljenih 2.020.511. Napram l. 1932 je bilo 730.938 prijav in 779.532 odjav manj. Največje menjavanje članstva je bilo pri okrožnem uradu v Tuzli, in sicer odpade na vsake 100 zavarovanih članov 1212 prijav, dalje okrožnem uradu na Sušaku, kjer pride na vsake 100 članov 1210 prijav.

Število zdravnikov se je povečalo

Kljub temu, da se je v l. 1933 znižalo število zavarovane članstva pri SUZOR-ju za 14.937 in je v zadnjih treh letih padlo skupno za 110.000 članov, se je povečalo število uradovih zdravnikov od 1404 na 1447. Vseled tega so se zmanjšali tudi zdravniški okoliši, in sicer je bilo l. 1927 81 rajonov z več nego 1400 člani. V začetku 1934 je bilo takih rajonov še samo 8, in od 1166 zdravnikov s splošno prakso ni imelo v svojem okolišu nad 200 članov.

Poslovanje nezgodnega zavarovanja

Nezgodno zavarovanje je imelo v letu 1933 1.062.284 Din primanjkljaja. Vseh dohodkov je bilo 79.232.868 Din. Primanjkljaj zadnjih let znaša 40.102.306 Din, skupno s primanjkljajem v l. 1933 pa že 41.164.590 Din. Da se ta primanjkljaj pokrije in izravna, so bili prispevki za slučaj nezgode povišani od 6 na 7 Din za vsake 100 Din zavarovane plače in nevarnostni odstotek 100.

Nezgodnikom je bilo izplačano v obliki rent in naturalij v l. 1933 43.089.714 Din ali 54,39% vseh dohodkov. Na pokritje glavnice je odpadlo 16 mil. 639.569 Din ali 21% vseh dohodkov.

Upravni stroški tega zavarovanja so znašali v l. 1933 11.904.708 Din ali 15,02% vseh dohodkov. Od tega odpade na stroške Osrednjega urada za zavarovanje delavcev 7.611.865 Din in na posamezne okrožne urade 4.292.843 Din. Tudi za to zavarovanje so stroški previsoki.

Nezgodnih rent je bilo izplačanih za 25.000.574 Din, vdovskih rent za 4.695.327 Din in sirotam 5.888.806 Din.

Koncem leta 1933 je bilo 16.964 rentnikov, ki so prejemale rente na račun zavarovanja za slučaj nezgode.

Od 9234 rentnikov invalidov je bilo 4008 invalidov z 20% delovno nesposobnostjo, 3852 z 21—50%, 1050 z 51—90% in 327 s 100% delovno nesposobnostjo.

Nezgod je bilo v l. 1933 prijavljenih 13.305 in to pri OUZD v Ljubljani 2138, Zagrebu 2036, Osijeku 1345, Beogradu 1340 itd.

Največ nezgod je bilo prijavljenih v gozdno-žagarski industriji in sicer 3704, dalje v kovinski industriji 1008, gradnji cest in železnice 901, v industriji hrane in pijače 868, gradnji nad zemljo 761, industriji kamenja 730, v poljedelstvu 646 itd.

Osrednji urad za zavarovanje delavcev v l. 1933

Prebitek zaradi znižanih porodnin

V letu 1931 so na račun porodnin in porodniških podpor izplačale vse bolniške blagajne v državi 34,1 milij. Din ali 11,32% od dohodkov. Vseled spremembe zakona, na podlagi katerega so se porodniške podpore znižale, so se izdatki za te podpore znižali v l. 1932 na 12 milij. Din ali 4,55% vseh dohodkov. V l. 1933 pa so znašali samo še 9,6 milij. Din ali 3,70% vseh dohodkov. Prihranek za SUZOR je precej znaten, saj znaša napram letu 1931 celih 24,5 milij. Din.

Stanje bolnikov

Na podlagi poročil posameznih okrožnih uradov je bilo v letu 1933 vsega skupaj bolnih 202.719 zavarovanih članov. Od teh je bilo 150.839 moških in 51.880 žensk. Dnevno je bilo tedaj prijavljenih kot za delo nesposobnih 555 zavarovancev, in to 413 moških in 142 žensk. Tako pride v l. 1933 na vsake 100 zavarovanih članov 38,91 bolnikov. Največje število bolnikov je bilo na področju zagrebškega okrožnega urada 39,8, nato sledi Ljubljana s 39,5 in Beograd s 24 bolniki na 100 zavarovanih članov.

Umrljivost članov

Po poročilih okrožnih uradov je vseled boleznim in nesreč umrlo v letu 1933 1750 zavarovanih članov (moških) in 436 žensk, pri katerih so vračunane tudi one, ki so umrle na porodih. Skupno je v l. 1933 umrlo 2186 zavarovanih članov.

Poslovanje zavarovanja za slučaj bolezni

Zavarovanje za slučaj bolezni je v letu 1933 imelo 263.682.187 Din dohodkov. Čisti prebitek je v tem letu znašal 17.323.196 Din.

Podpore članom so znašale v gotovini in naturalijah skupaj 187.017.036 Din ali 71,93% vseh dohodkov. Upravni stroški tega zavarovanja so znašali 44.742.449 Din ali 16,61% vseh dohodkov.

Upravni stroški so vsekakor previsoki. Ako se stiska in varčuje pri dajatvah, kar kaže prihranek pri porodninah in prebitek v skupnih dohodkih, je treba varčevati tudi pri upravi.

Tuberkuloza žanje

Po statistiki Osrednjega urada za zavarovanje delavcev odpade nad 20% vseh bolezenskih dni, za katere dobijo člani hranarino, na obolenja od tuberkuloze. Od vseh smrtnih slučajev zavarovanih članov odpade 46% na tuberkulozo. Polovico zavarovancev okrožnih uradov umre tedaj za tuberkulozo. To so strašne številke, ki dajo na marsikaj misliti. Razmere v naši tekstilni industriji imajo tudi tu svoj delež.

Nad 4% vsega članstva pri SUZOR-ju je v enem letu obolelo za tuberkulozo, ko je od vsega prebivalstva v državi bolnih za to boleznijo samo 2,3%. Od vseh bolezenskih dni odpade 20% na bolovanje za tuberkulozo, ko na Dunaju znaša samo 14,4%.

Izdatki za hranarino, bolnice itd.

Izdatki, kakor za hranarino, bolnišnice, zdravila, zdravilišča in popravila zob so znašali v letu 1931 za 61,88% vseh dohodkov, v letu 1932 so se znižali na 54,73% in v letu 1933 na 52,13% vseh dohodkov. Tako so znašali izdatki za hranarino leta 1932 22,20% vseh dohodkov, v letu 1933 pa 21,2%. Stroški za bolnišnice so v letu 1932 znašali 13,3%, v letu 1933 pa samo 11,4%; za sanatorije in kopališča v letu 1932 6,1%, v letu 1933 pa 6,7%; za popravila zob v letu 1932 1,8%, v letu 1933 pa samo 1,4%. Razlike napram letu 1932 niso velike, vendar pa se opaža posebno pri hranarini in stroških za bolnišnice štednja.

Naše narodno gospodarstvo

v novembru 1934

(Po statistiki OUZD v Ljubljani)

Napredovanje tekstilne industrije je zopet nekoliko oslabilo. Letni diferencial te industrije je znašal letos:

v juniju + 2725, v juliju + 2546, v avgustu + 2248, v septembru + 2253, v oktobru + 1979, v novembru + 1755.

Znaten napredek beleži gozdno-žagarska industrija z letnim prirastkom od + 395 delavcev. Njej sledi kemična industrija z letnim prirastkom + 263 delavcev.

Padeč nad sto delavcev izkazuje samo čevljarstvo (predelovanje kože in njenih surogatov), in

sicer za — 184 delavcev ali — 5.66%. Poljedelstvo izkazuje padeč od — 111 delavcev, kateri pa ni stvaren, ampak ima svoj vzrok v kolektivnem (ne poimenskem) zavarovanju članov.

V sezijskem pogledu je najbolj nazadovalo stavbarstvo. Napram oktobru 1934 izkazuje: gradnje nad zemljo — 1244, industrija kamenja in zemlje za — 425, gradnja cest itd. za — 261 oseb. Radi sezijske so pa napredovale od oktobra do novembra 1934 sledeče industrije: gozdno-žagarska industrija za + 171, hišna služničad + 151, oblačilna industrija za + 100 delavcev.

Delavska kultura

Petrovič: »Duše«. Drama v treh dejanjih.

Dne 15. decembra 1934 je v dvorani Delavske zbornice Mladinska zveza JSZ v Ljubljani stopila prvič pred javnost v prizoritev Petrovičevih »Duš«. Drama je globoko zajeta iz kmečkega življenja iz istega prirodnega čustva ljubezni do domače grude, do svoje posesti. Vmes se prepleta tragedija mladih src — ki ljubijo, a jih obstoječi zakoni družabnega reda ločijo z nepremostljivim prepadom. Posrečena je bila izbira te drame in pozna se, da si je mlada organizacija popolnoma svesta svojega odgovornega dela. Težnja po uspešnem in vrednostnem delovanju je vse pohvale vredna in upamo, da tudi v bodoče ne bo zašla s svojega začrtanega pota: dosegati le z dobrimi deli svoj namen. Težavna je ta naloga, ker težko se je izogniti ostrih tendencioznosti, ki silijo v proletarsko umetnost, ker je po mnenju nekaterih nujno potrebna — v resnici pa le kvari zdravo jedro.

Drama je bila povdarjena z umevanjem, poznala pa se je nervoza prvega nastopa. V prvi vrsti bi omenil, naj drugič zveza poskrbi za močno vodilno roko, ker, kar je bilo samega slabega v po-

dajanju drame, tega je bil kriv izvečine režiser. Igravci so rešili svojo nalogo zadovoljivo.

Ob tej priliki bi se spotaknil ob oder sam. Ali se Delavska zbornica ne zaveda velike kulturne naloge, ki jo mora vsrčiti oder? Ali res ni sredstev, da bi se opremil tako, kot bi se spodobilo za oder, ki naj bi reprezentiral proletarsko dramatiko. Zategadelj prosimo ljudi na merodajnem mestu, da se oder čimprej dostojno opremlj vsaj z najnujnejšimi oderskimi pripomočki. Če bi bil oder sposobno opremljen, bi se več igralo na njem in bi se s tem tudi bolj rentiral, ker sčasoma bi se občinstvo navadilo na prireditve v tej dvorani. Danes se pa vsakdo boji prireditve na teh deskah — ker nastanejo neizogibni stroški z izposojevanjem kulis, zaves, praktikablov in najnujnejših pripomočkov. Luknja, luč in zaštor — to še ni dovolj za dostojno gledališče.

Kranj. Na praznik Treh kraljev, 6. jan. 1935. priredi Mladinska zveza JSZ v Kranju predstavo »Peterčkove poslednje sanje«, v prostorih Ljudskega doma. Vse prijatelje mladine kakor tudi starše naprošamo, da predstavo s svojo mladino v čim večjem številu posetijo.

Tekstilno delavstvo

Kranj. Vse naše članstvo obveščamo, da se vrši dne 6. januarja 1935 ob 9 dopoldne v prostorih Ljudskega doma v Kranju javen shod z dnevnim redom: volitve delavskih obratnih zaupnikov. Ker je za nas z ozirom na predstoječe volitve obratnih zaupnikov ta shod zelo važen, pričakujemo polnoštevilne udeležbe.

Skofja Loka. Vsem članicam in članom naše skupine želita srečno in zadovoljno novo leto skupinski in zaupniški odbor. — Ob tej priliki se naprošate vsi, da se ozirate na obrtnike, katerih no-voletna voščila so v tej številki, ker so to naši simpatizerji. Zato jih podpirajte!

Nova vlada

Bivši zunanji minister B. Jevtič je dobil mandat za sestavo nove vlade. Nova vlada je sestavljena takole: Predsednik ministrskega sveta in zunanji minister Bogoljub Jevtič; minister vojske in mornarice Peter Živkovič; finančni minister dr. Stojadinovič Milan; minister za pravosodje dr. Dragutin Kojič; minister za gozdove in rudnike dr. Popovič Svetislav; minister notranjih zadev Velimir Popovič; minister za promet Vujčić Dimitrov; minister za prosveto Čirić Stevan; minister za kmetijstvo dr. Jankovič Dragutin; minister za telesno vzgojo dr. Auer Ljudevit; minister za gradnjo dr. Marko Kožulj; minister za trgovino in industrijo dr. Vrbanič Milan; minister za soc. politiko in narodno zdravje dr. Marušič Drago, ban dravske banovine; minister brez portfelja dr. Hasanbegović Audo.

Rudnik Trepče izkazuje za l. 1933/34 čist dobiček v višini 160.000 funtov napram 221.300 funtom v letu 1932/33. Zato bo namesto 16% dividende, ko lani, izplačal letos le 12%. Zmanjšanje čistega dobička hoče izravnati podjetje z zmanjšanjem že itak nizkih delavskih mezd. Hvala! bi bili davčni upravi, če bi objavila, koliko davkov plača družba, odnosno njeni delničarji v Angliji in koliko v Jugoslaviji. Bojimo se pa, da davčna uprava tej naši prošnji ne bo ustregla. (Trg. list.)

Srečno in veselo novo leto želijo sledeče tvrdke:

HOTEL
KAVARNA
RESTAVRACIJA
modna in galanterijska
trgovina

JANKO NOVAK
JESENICE

TOVARNA PLETENIN
RADOVLJICA

VAVPOTIČ FRANC

tapetništvo

UKOVA 2

DRUŽNIK FRIC

steklarstvo

KRALJA PETRA CESTA

ZELEZNIK VINKO, krojaštvo
izdelovanje damskih plaščev in kostum. v
KREKOV TRG

Srečno in veselo
novo leto

želita vsem cenje-
nim naročnikom, so-
trudnikom in dopis-
nikom

uredništvo in
uprava

Masarovič Ante
gostilna »Jadran«

se priporoča za nadaljni obisk

Lekarna ZABKAR

nasproti Hotela »TRIGLAV«

oddaja zdravila za vse bolniške
blagajne

V knjigarni. »Včeraj sem pri vas kupil Knjigo bajk. Ali je ne bi hoteli zamenjati?« — »Kaj se vam knjiga ne dopade?« — »Notri ni prav nobene bajke, ki bi jo lahko pripovedoval ženi, kadar pridem prepozno domov.«

Zvito. »Oprostite,« pravi možakar nekemu go-
stu v kavarni. »Ali ste vi morda gospod France
Podobnik iz Ribnice?« — »Ne, zmotili ste se.« —
»Ah, škoda. Ta gospod — sem namreč jez. In ta-le
nova zimska suknja, ki ste jo pravkar oblekli, je
njegova.«

Ravno prav. »Zakaj pa ne greš še danes k
zdravniku. Imaš že tako vnete oči, da se ti veno-
mer solze.« — »Bi se ž njimi še rad jutri udeležil
pogreba svoje tete Mice.«

Pogovor o očetu. »Moj oče je večji od tvojega.
Kadar se pelje s cestno železnico, mora sneti klobuk.« — »Prava reč! Kadar si moj oče zavezuje
kravato, pa mora stopiti na stol.«

Srečno in veselo novo leto žele sledeče. trgovke iz Ljubljane:

Kupujte le domače izdelke, ker s tem dajete možnost večje produkcije domačih izdelkov in tako zaposlite našega delavstva!

Ivan Srebot
slošno čevljarstvo
Ravnikarjeva ulica št. 15

Teodor Rabič
štamplje in emajlirane tablice
Ljubljana, Miklošičeva c. 15

Rauber Vinko
trgovina s čevlji in čevljarska delavnica
Moste - Zaloška cesta 12

Srečno in veselo novo leto želi
vsem svojim cenjenim gostom

Krsta Zaninović
Moste, Pod Ježami šte. 9

Anton Kušan
trgovina z mešanim blagom in buffet
Ljubljana, Karlovska c. 34

Franc Slamič
tvornica mesnih izdelkov in konzerv,
velemesarja

Ljubljana, Gosposvetska c. 6
tel. 29-73
podružnica: Prešernova ul. 5
tel. 22-56
podružnica: Napoleonov trg
tel. 39-75

Jože Musar
mesar
Sv. Petra c. 61 - mesnica
Šolski drevored - stojnica

LEGAT
Ljubljana, Miklošičeva cesta
špecerija, delikatese, zajutrkovalnica

OSKRBITI SI

za Vaše leposlovne, znanstvene in druge knjige primerne preproste ali fine

TRPEŽNE VEZAVE

POSLUŽITE SE

za vezavo revij: Dom in svet — Mladika — Ilustracija — Zena in dom

ORIGINALNIH PLATNIC

katere Vam nudi

**KNJIGOVEZNICA
JUGOSLOVANSKE
TISKARNE P. Z. Z. O. Z.**

**LJUBLJANA
KOPITARJEVA UL. 6/II.**

ANTON ŠKERJANC

mesar

stojnica - Ljubljana, Šolski drevored

IGNACIJ BANKO

gostilna

Ljubljana, Šmartinska cesta 3

Terezija Marinko
trgovina z mešanim blagom
Prisojna ulica 7

Lekarna
dr. G. Piccoli
v Ljubljani
nasproti Nebotičnika - se priporoča

A. KASIG
izdelovanje uniform in zaloga čepic
Ljubljana, Židovska ulica
želi veselo in srečno novo leto svojim odjemalcem

IVAN ROZINA (preje „Orient“) trgovina barv in lakov **LJUBLJANA**

Velika zbirka kemičnih in oljnatih barv, šolskih študijskih in umetniških barv. Firne, laki, steklaški in mizarski kljaj, sešak, spirit denat, lužila „Arti“, tuši, pasteje ter solih vse slikarke in pisarske potrebščine. — Velika zaloga vseh vrst vedno svežega mavca. — Najnižje cene in najboljša posrežba.

Prodajalna Tyrševa (Dunajska) cesta 14, poleg trgovine Schneider & Verovšek

Nabavljajte svoje potrebščine
pri trgovkah,
ki oglašajo v naši
»DELAVSKE PRAVICE«

KAVARNA VOŠPERNIK
želi svojim cenjenim gostom srečno in veselo
novo leto

Valentina Spitzko
modna in manufakturna trgovina v Mostah
velika izbira sportnih srajc
priporoča se za obilen obisk

Jožko Rozman
izdelovalnica klobas
Ljubljana, Sv. Petra cesta

J. Tomšič
manufakturna trgovina
Ljubljana, Sv. Petra cesta 38

Antoniija Gutnik
mesarija
Glince, Tržaška cesta 5

Srečno in veselo novo leto
želi vsem svojim cenj. odjemalcem

Jožko Stanovnik
špecerijska trgovina
Mo te
Predovičeva ulica

Anton Verbič
delikatesa, špecerija in kolonijalno blago
Ljubljana
Stritarjeva ulica

Srečno in veselo novo leto želiio sledeče tvrdke:

Iz Ljubljane

TISKARNA SLOVENIJA

DRUŽBA Z. O. Z.

LJUBLJANA, WOLFOVA ULICA 1

„SINGER“ šivalni stroji Ljubljana

MARIJA BIZJAK

trgovina z galanterijskim blagom
Ljubljana, Celovška c. 71Vsak ljubljčan dobro ve
da najbolje vino pije le

POD SKALO

v Gosposki ulici 19, pri Kržankah
lastnica Anica Petelinc

NIKO ZUPAN

parna pekarna
Tyrševa cesta 58

KAROLINA TREO

trgovina čevljev

Ljubljana, Pogačarjev trg 1
(Semenišče)

Andrej Dolinar

parna pekarna

Ljubljana - Bohoričeva ulica 1

Veselo in srečno novo leto želi
vsem svojim cenj. odjemalcem
znancem in prijateljem

tovarna perila in oblek »TRIGLAV«

JOSIP OLUP

LJUBLJANA, Stari trg 2,
Pod Trančo 1 in Kolodvorska ulica 8

Priporoča se

RESTAVRACIJA ŠESTICA

Tyrševa cesta 8

LAPAJNE HELENA

delikatese in gostilna
Rimska cesta

MARTIN MAHKOTA

pletilna industrija

Ljubljana - Celovška cesta 44

Iz Maribora

I. maribor. krojaški angleški magazin

se priporoča v najmodernejšo izdelavo vseh vrst
oblek in uniform ter ženskih pašev in kostumov
po lastnih željah nabavitelev.

IVAN SCHMIDT.

Maribor, Dvořakova c. 10

Mariborsko delavstvo

kupi v knjigarnah in prodajalnah

TISKARNE SV. CIRILA

Koroška c. 5 - Aleksandrova c. 6
Trg Kralja Petra 4

Zakaj? Zato:

dobro blago - nizke cene

Krekova hranilnica in posojilnica

Maribor, Meljska c. 10

želi srečno novo leto

H. POLIČ

trgovina z mesnim blagom
STUDENCI PRI MARIBORU

želi svojim odjemalcem srečno Novo leto

IV. KOVAČ

trgovina s specerijskim in kolonijalnim blagom
ter zaloga izvenkartelnega kvasa
„Zalokar Ljubljana“

Maribor, Frankopanova ul. 15

želi svojim odjemalcem srečno Novo leto

Iz Št. Vida nad Ljubljano

Zdravo in blagoslovljeno novo leto želi vsem cenj.
odjemalcem Novak Jurij, trgovina na Brodu pod
šmarno goro, ter prosi za c. naklonjenost v bodočeSrečno in blagoslova polno novo leto želi vsem
cenjenim odjemalcem F. A. Tomažević, trgovina
z manufakturo in konfekcijo, št. Vid n. Ljubljano.
Priporočamo se za nadaljnji obisk

Iz Ljutomera

FRANC SERŠEN

veletrgovina

LJUTOMER

ustanovljena leta 1885

KUKOVEC VIKTOR

umetni mlin in trgovina
najboljše moke vseh vrst

LJUTOMER

VENČESLAV VILAR

železotrgovina

v Ljutomeru

Svojim cenj. odjemalcem želi srečno novo leto
trgovina PUCONJA
v Preslki pri Ljutomeru

FRANC SENČAR

trgovina mešanega blaga
nakup poljskih pridelkov

MALA NEDELJA in LJUTOMER

KNJIGARNA PANONIJA

v Ljutomeru

nudi vse šolske potrebščine najceneje

Iz Domžal

JOSIP SENICA

trgovec

Domžale

podružnica Moste in Stranje

ROMANA LOŽAR

trgovina z mešanim blagom

DOMŽALE

FR. FELE

trgovina

Domžale

ANTON MÜLLER

trgovina z vinom in gostilna

STOB - DOMŽALE

Srečno in veselo novo leto žele sledeče trgovke z Jesenic:

Znižanje plač

delavcem in nameščencem in s tem

padanje kupne moči širokih plasti naroda

je zlo, ki ga danes močno občutita tudi trgovina in obrt

PRVO DELAVSKO KONSUMNO DRUŠTVO

s svojimi podružnicami na
SAVI — JAVORNIKU — DOBRAVI in BLEDU

Obenem priporočamo nakup špecerije, manufakture, galanterije in posode, kar imamo na zalogi v veliki izbi. Ob sklepu bilance 5% popust na blago rednim plačnikom. Ne zamudite prilike! Delež 25 Din. — Pristopnina 1 Din.

Akcije delavcev in nameščencev za

izboljšanje svojega gospodarskega položaja

so tedaj važne

gospodarske akcije,

ki zahtevajo sodelovanja vseh, tako tudi trgovine in obrti

BAJŽELJ CIRIL

mesar

JESENICE

Trgovsko vrtnarstvo

BREČKO

Jesenice

ARH RUDOLF, gostilna

(pri Brencu)

Krekov trg

HOFINGER ALFONS

brivec

Rnardov trg

Savnik Vinko

manufaktura

galanterija

„Peko“ čevlji

Jesenice—Radovljica—Bled

ZDRAVKO RAND

urar in trafikant

Cankarjeva cesta

(poleg kina „Radio“)

BERNIK IVAN

mesar

Gospodarska cesta

MEŽAN MARIJA

brivski, damski salon

se svojim cenj. gostom tudi v bodočem letu priporoča

Obilo sreče v novem letu poslovnim prijateljem in znancem želi na

novi otvorjena trgovina z

manufakturo, galanterijo in moškega

perila

FRANC BREJC

Gospodarska cesta

TRIGLAVSKA
ZALOŽBA

KREKOV DOM

LJUDSKA KUHINJA

KREKOV DOM

HRANILNICA
IN POSOJILNICA

JESENICE

KARBA FRANJA

trgovina z manufakturo

Slomškova ulica (vila Franja)

DEŽMAN FRANC

mesarija in restavracija

nasproti kolodvora

NIKOLAVCIC ANTON

KOLODVORSKA TRAFIKA

POŽENEL STANKO

pekarna

Gospodarska cesta

LENARDIČ STANA

trgovina južnega sadja in zelenjave

Kralja Petra cesta

ARNEŽ PAVLA

pekarna in slaščičarna

Obrtniška ulica

VIDIC KONRAD

pekarna

Obrtniška ulica

STOJAN IVAN

krojač

Obrtniška ulica

Košir Jože

modna trgovina „Tivar“ obleke

Jesenice

Legat Anton

restavracija

RADOSLAV DOLINAR

trgovina z mešanim blagom, steklo, porcelan, šipe za okna

Gospodarska cesta 11

VERGLES IVAN, st.

mesar in prekajevalec

Cankarjeva cesta

ZVEZDA IVAN

krojaštvo

konfekcija

manufaktura

Cankarjeva cesta

(v bližini tovarne)

Srečno in veselo novo leto želijo sledeče tvrdke:

Z Jesenic

KLABUS AVGUST
trgovina z železnino
Gospodsvetska cesta

TUSAR FRANJA
modistinja
Gospodsvetska cesta

Regovc Jerica
trgovina in gostilna
Markež Valentin
Obrtniška ulica
Cankarjeva cesta

ROZMAN JUSTI
foto-trgovina in parfumerija
Gospodsvetska cesta

GOGALA IVAN
krojač in trgovina
Gospodsvetska cesta

HROVAT IGNACIJ
mesar
Gospodsvetska cesta

MIHELAC JOŽE
krojač
Kralja Petra cesta

POLJSAK Marija
gostilna in trgovina
Gospodsvetska cesta

PRAPROTNİK ANTON
prva parna pekarna
Gospodsvetska cesta

ČUFER ANDREJ
trgovina na debelo in drobno
ter gostilna
Gospodsvetska cesta

Z Javornika

Srečno in veselo novo leto želi gostilna
»POD STOLOM«, Moste
Toči dobra pristna vina, razpolaga z mrzlimi
in toplimi jedili. Cene zmernе. Se priporočam
Fr. ŠKOLARIS

Srečno in zadovoljstva polno
Novo leto želi vsem odjemalcem
GOSPODARSKA ZADRUGA
KOROŠKA BELA

Srečno in veselo Novo leto želi vsem svojim
cenjenim naročnikom
JOŽE VENGAR - splošno mizarstvo
KOROŠKA BELA

Srečno in veselo Novo leto želi
FRIDO BERNOT
modna trgovina, manufakture, galant. perila
itd.
KOROŠKA BELA — JAVORNIK

Srečno in veselo Novo leto želim
vsem cenjenim odjemalcem
ANDREJ NOČ - čevljarstvo
Slovenski Javornik

Veselo in srečno Novo leto želi
SLAVKO KOREN
brivec za dame in gospode
Slovenski Javornik

Srečno in veselo Novo leto želim
BREGANT JOŽE
damsko in moško krojaštvo
Slov. Javornik 42

Srečno in veselo Novo leto želi vsem
svojim odjemalcem
KARL LORENC - trgovec
Javornik

Srečno in veselo Novo leto želi gostilna
ROZMAN
Javornik - Priporoča se za obisk

Vsem cenjenim odjemalcem želim srečno Novo leto
FILIP LUKAR
mesar

Vsem cenjenim odjemalcem manufakturnega
blaga želim srečno Novo leto
ANA PEČAR
Koroška Bela

Srečno novo leto želi in se priporoča
gostilna
MARIJA VAVPOTIČ, Šmarca

Srečno novo leto želi in se priporoča
ALOJZIJ ZAVRSNIK, Šmarca
Popraviljam vseh vrst gumij čevlje, kakor tudi
najnovejšo obutev

Iz Rimskih Toplic

Vsem delavcem, ki obiskujejo moj lokal, voščim
veselo Novo leto in se priporočam še nadalje
BLATNIK FRANC, gostilničar
Lokavc - Rimske Toplice

Vsem prijateljem, znancem posebno delavcem voščim
srečno in veselo novo leto in se še naprej priporočam
za obisk moje trgovine. Nizke cene - t. j. črna postrežba

ALOJZIJA BREGAR
trgovina z mešanim blagom
Gračnica - Rimske Toplice

Vsem prijateljem delavcem voščim veselo in srečno
novo leto in se jim priporočam za nadaljnji obisk moje
trgovine
PAULIČ IVAN, trgovec
Lokavc, Rimske Toplice

Veselo in blagoslovljeno novo leto želim vsem ob-
iskovalcem našega lokala, posebno pa delavcem in se
priporočam še naprej. Saj se bo dobila dobra kapljica
in tudi kaj mastnega za podporo lačnega želodca.

MAJCEN MARIJA, gostilna
Gračnica, Rimske Toplice

Iz Kamnika in okolica

Srečno in veselo novo leto želi
AVGUST ŠUSTERŠIČ
splošno mizarstvo
Mengeš

Srečno in veselo novo leto želi
ETBIN JERMAN
trgovina z mešanim blagom
Šmarca p. Kamnik

Zahtevajte v vsaki trgovini »Apetit«
testenine - sladna kava in še posebnost -
Družinska kava
TOVARNA ŠMARCA
Kamnik

Brezalkoholna gostilna, dobra solidna in cenena
postrežba - Sprejemajo se abonenti in se priporoča
PODBREŽNIK
Poda - Kamnik - Šutna 22

Vsem cenj. odjemalcem
prijateljem in znancem
želi srečno in veselo novo leto
AND. MEJAC
trgovina z vinom
Komenda - Kamnik

HRANILNICA IN POSOJILNICA V KAMNIKU

LASTNA HIŠA

registrovana zadruga z omejeno zavezo

ŠUTNA 22

Sprejema hranilne vloge in jih obrestuje po dogovoru po 5% Jamstvo presega večkratni znesek vseh vlog.

Srečno in veselo novo leto želijo sledeče tvrdke:

Iz Kranja

Srečno in veselo novo leto
1935
želi vsem svojim odjemalcem

Ivan Savnik
Kranj

Srečno novo leto
želi cenj. odjemalcem
JADRANSKO POSAVSKA
ČEVLJARNA
Kranj

Vsem svojim gostom želi srečno novo leto
gostilničar pri Ručigaju
JOŽE BROLIH

JANKO RANT
KRANJ

Vsem delavcem in delavkam želi srečno
novo leto
NACE KOKALJ
gostilna pri „Matličku“
Kranj

Srečno in blagoslovljeno novo leto
želi vsem svojim cenj. odjemalcem
veletvrdka
FRANC GORJANC
KRANJ

Srečno novo leto želi
Hotel
„Stara Pošta“
vsem cenjenim gostom in prijateljem
ter se priporočata
Francka - Franc Lieber

Priporoča se
manufakturna trgovina

M. Kokl
Kranj

Priznana najlepša izbira
skrajno solidne cene

VSO SREČO
V NOVEM LETU
VAM ŽELI

KOVINA
ŽELEZNINA
KRANJ

J. Knitic
tovarna konjske žime za žimnice
Stražišče pri Kranju

Ustanovljena 1829
Brzjavni naslov: Knific, Stražišče
Telefon interurban štev. 2
Železniška postaja Kranj

Priporoča svojo bogato zalogo vsakovrstne
konjske žime za žimnice v najboljših
kvalitetah in po najnižjih cenah.
Vzorke pošiljam brezplačno!

KLEMENČIČ JANEZ
mesarija, Kranj

Srečno in veselo novo leto želi
RUDOLF RAKOVČ
trgovina z usnjem
Duplje Kranj

Iz Škofje Loke

Srečno in veselo novo leto želi
vsem svojim cenjenim
odjemalcem

Ivan Mlakar
manufaktura in galanterija
Škofja Loka

Srečno in veselo novo leto želi
vsem svojim cenjenim
odjemalcem

Andrej Krošelj
pekarna
Škofja Loka

Veselo in srečno novo leto želi
in se še nadalje priporoča

Elizabeta Šubic
trgovina z mešanim blagom
Škofja Loka

Vsem cenjenim gostom želi srečno
novo leto 1935 in se priporoča
gostilna

MATEVŽ ZIHERL
Škofja Loka

Vsem
svojim cenjenim odjemalcem
želi srečno novo leto 1935

mesarija Krek
Stara Loka — Škofja Loka

Srečno in veselo novo leto 1935
želi vsem cenj. odjemalcem trgovina

RIHARD KRAMAR
Škofja Loka — Spodnji trg

Srečno in nad vse veselo novo leto želi
MIRAN PLANTARIČ
urarski pomočnik
Škofja Loka — Mestni trg 6

Srečno in veselo novo leto želiio sledeče tvrdke:

Iz Škofje Loke

Srečno in veselo novo leto želi vsem
gostom in se nadalje priporoča

Ana Karlin

gostilna v „Plevni“

Škofja Loka

Vsem našim cenjenim gostom
želimo srečno novo leto

IGNAC GUZELJ

Škofja Loka

Vsem cenjenim naročnikom želi
veselo in zadovoljno
novo leto 1935

Pavel Bozovičar

čevljar

Škofja Loka — Spodnji trg

Srečno in veselo novo leto želi
FOTOGRAF JANKO ŠELHAVŠ
Škofja Loka, Novo predmestje

Srečno in veselo novo leto želi

Josip Deisinger

špecerija in koloniale

Škofja Loka

Vsem cenjenim naročnikom
želim srečno novo leto

Janez Cof

modni krojač

Sv. Duh — Škofja Loka

Veselo in srečno novo leto želi
mehanična industrija
pletenina
modna trgovina

Anton Savnik

Škofja Loka
Dravska banovina

Iz Zagorja

Srečno in veselo novo leto vsem svojim
odjemalcem in se še nadalje priporoča

ANTON MEDVED

mesar in prekajevalec

Parna pekarna in trgovina

JUSII IN LOJZE KIC

želi vsem, ki nas posečajo, veselo novo leto
in se priporoča
Poskusi in zadovoljen boš

Srečno in veselo Novo leto želi
prodajalna usnja in čevljev

MLAKAR LUDVIK

Priporoča se še v nadalje!

**LJUDSKA HRANILNICA
IN POSOJILNICA
V ZAGORJU**

želi vsem prijateljem našega zavoda
srečno in blagoslovljeno
Novo leto

Dobrega dalmatinca dobiš v moji gostini
MENDUŠIČ VINKO

Veselo Novo leto

Blagoslovljeno in zadovoljno Novo leto želi

FRANC HERING

brivec

Srečno Novo leto želim vsem svojim odjemalcem

INO JANKO

mesar in prekajevalec

Stare čevlje sezuj in nove obuj

KOS IVAN, čevljar

Veselo novo leto

Vsem, ki so radi veseli, želi srečno in veselo
novo leto

KRIŽANIC ANA IN BLAŽ

gostilna

Veselo in srečno novo leto želi

RANČIGAJ ROBERT

gostilna in trgovina z mešanim blagom

Veselo in srečno Novo leto želi in se priporoča

NOVAK AVGUST

krojač

BAZELJ TINCA

strojno pletenje

Veselo in srečno Novo leto!

JANKO HRASTELJ, gostilna

Selo pri Zagorju

Veselo novo leto vsem prijateljem in znancem
in se še nadalje priporoča

Veselo in srečno novo leto

in se nadalje priporoča
ROZINA FRANC, Toplice
parna pekarna

PAVLA IN JOŠKO KENDA

trgovec v Zagorju in Kotredežu

Veselo in srečno Novo leto vsem, ki posečajo
mojo trgovino.
Pridi in videl boš, da ne boš varan.
Cene solidne.

LJUDSKA GOSPODARSKA ZADRUGA

vsem svojim odjemalcem srečno
in blagoslovljeno
Novo leto

RAZPOTNIK LOJZE

modno krojaštvo

Medija - Izlake

želi vsem svojim odjemalcem srečno Novo leto
in se še v nadalje priporoča.
Cene solidne!

Vsem, ki posečajo mojo gostilno, veselo Novo leto

FORTE ERNEST

gostilna v Kotredežu

Srečno in veselo Novo leto želi

FRANC DRNOVSEK

strojno mizarstvo

Veselo Novo leto želim vsem prijateljem
gostilna in mizarstvo

ADOLF IN FRANJA DOLINSEK

in se priporočata

RANCINGER JOŽEF

gostilna

Veselo in srečno Novo leto!

Srečno in veselo Novo leto želi

MÜLLER VIKTOR

trgovina

Veselo in srečno novo leto želi

BARLIČ JANKO

mesar v Zagorju, podružnica v Toplicah

BORIŠEK IVAN

Vsem, ki posečajo mojo gostilno
veselo Novo leto!

Veselo novo leto želi

SUŠA VIKTOR

trgovec v Zagorju - podružnica Potoška vas

Ne hodite mimo, Janez ima dobro vino!

MIRKO KOPRIVEC

gostilna

Veselo in srečno Novo leto!

Veselo Novo leto želi in se priporoča

VODOPIVEC VINKO

modno krojaštvo

Veselo in srečno novo leto želi

FRANC DRNOVSEK

zaloga zagreb. in unionskega piva!

Veselo in srečno novo leto želi

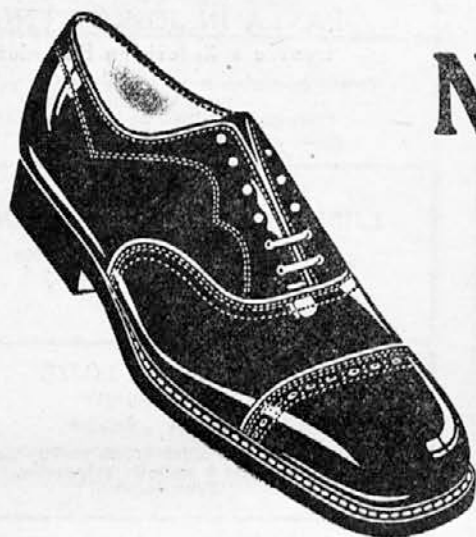
FERDO MOTNIKAR

splošno urarstvo

Veselo in srečno Novo leto želi

**LJUDSKA STAVBNA ZADRUGA
IN KUHINJA
V ZAGORJU**

Srečno in veselo novo leto žele sledeče tvrdke iz Tržiča:

Najboljši čevelj sedanjosti

ORIGINAL GOODYEAR WELT
Peko
BEST QUALITY

Peko čevlji imajo samo usnjen podplat. - Dober usnjen podplat se ne da nadomestiti z nobenim surogatom.

Kdor nosi obutev iz inozemskega gumijsa, povečuje krizo, ker škodi našemu kmetu, delavcu - proizvajalcu kož.

Izdelava Original Goodyear čevljev je v vseh državah patentirana in zakonito zaščitena, v Jugoslaviji jih sme izdelovati edinole

Peko

Vsled skrajno znižanih cen so postali naši visoko kvalitativni čevlji od najobičajnejših do najfinejših vrst pristopni vsakomur.

Prodajamo direktno iz tovarne potom lastnih podružnic v vseh večjih mestih države.

Original Goodyear čevelj nima žebličkov, temveč je samo šivan, vsled tega je lahek, elastičen, higijeničen, dolgotrajen

ZAGAR ANA
gostilna
Ljubelj

D. FRANKO
manufakturna, galanterijska
in modna trgovina

MARTIN SLAPAR
čevljar

JOZEF RUDOLF
brivec
Ljubeljska cesta

ANDREJ PRAPROTNIK
mizarstvo
Cerkvena ulica

CILER VINKO
trafikant - 70% vojni invalid
Ljubeljska cesta

VERDIR JANEZ
mesar in prekajevalec
Glavni trg

BOHORIČ ANTON
pekarna
Glavni trg

ANTON BELHAR
mesar in prekajevalec
Cerkvena ulica

KARL KOZELJ
trgovina z mešanim blagom
Glavni trg

INDIHAR VIKTOR
trgovina z mešanim blagom in steklarstvo
Glavni trg

IVANKA GLOBOČNIK
HOTEL »POŠTA«

STRITUH ANTON
krojač
Ljubeljska cesta

JEGLIČ BLAŽ
mesar in prekajevalec
Glavni trg

RUDOLF IN IVANKA
GOSTILNA PRI LUZARJU
Ljubeljska cesta

KOKALJ FERDINAND
trgovina z mešanim blagom
Ljubeljska cesta

I. DELAVSKO KONSUMNO DRUŠTVO
R. Z. Z. O. Z. V LJUBLJANI
PRODAJALNA TRŽIČ

FRANCKA in FRANC BABIČ
gostilna in trgovina
Ljubeljska cesta

VIKTORIJA in MIHAEL GODNOV
brivnica
Glavni trg

Vsem cenj. odjemalcem obenem naznanjam,
da sem preselil svojo trgovino v hiši
na Glavnem trgu 30

F. TERAN